N:o 30.

Ank. till Riksd. kansli den 14 april 1900, kl. 3 e. m.

Betänkande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om frilager m. m.

(1:a A.)

I en den 15 december 1899 dagtecknad proposition, n:o 2, hvilken blifvit till bevillningsutskottets behandling hänvisad, har Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen

dels att antaga ett propositionen bilagdt förslag till förordning om frilager,

dels ock att besluta, att nedannämnda varor, vid hvilkas förtullning, enligt gällande tulltaxa, afdrag i vigten ej göres för omslag af i tulltaxan angifna slag, skola, då desamma vid förtullning från frilager uppvägas oemballerade eller endast i pappersomslag, från och med den 1 januari 1901 i stället för de i tulltaxan angifna draga följande tullsatser, nemligen:

Album eller delar deraf	1 kg.	kronor	2: 25
Askar och dosor:			
af sammansatta eller, såsom arbetade, ej specificerade ämnen	1 „	„	1: 20
Bijouterivaror, af annat ämne än guld eller silfver, enkla eller sammansatta	1 „	„	2: 50

Blommor:			
naturliga, afskurna, friska eller torkade, ej specificerade, till prydnad användbara, lösa eller sammanbundna blommor	1 kg.	kronor	7: —
konstgjorda, af tyg, papper, halm, fjäder eller andra dylika ämnen	1 „	„	22: —
delar till konstgjorda blommor	1 „	„	7: —
Etuis, med eller utan tillbehör, af sammansatta eller, såsom arbetade, ej specificerade, ämnen	1 „	„	2: 50
Galanterivaror, ej specificerade, af sammansatta eller, såsom arbetade, ej specificerade ämnen	1 „	„	2: 50
Hudar och skinn:			
konstgjordt fjäderpelsverk	1 „	„	9: —
Instrumenter:			
optiska, derunder inbegripna kikare, glasögon och infattade optiska glas af alla slag; barometrar, manometrar och termometrar	1 „	„	2: 50
musikaliska:			
accordion eller delar deraf	1 „	„	1: 20
Knappar, ej specificerade:			
af silke, ensamt eller i förening med annat material	1 „	„	2: 50
af sammansatta eller, såsom arbetade, ej specificerade ämnen, med undantag af knappar i hvilka silke ingår	1 „	„	1: 25
Knifvar:			
rak- och penn	1 „	„	3: 50
Leksaker, alla slag, utan afseende å materialet, äfvensom delar dertill	1 „	„	2: 50
Metaller och ej specificerade arbeten deraf			
A. Bly:			
arbetadt:			
andra arbeten:			
förgylda eller försilfrade	1 „	„	1: 80
C. Jern och Stål:			
andra ej specificerade och till Jernvägsmateriel eller Maskiner, Redskap och Verktyg ej hänförliga jern- och stålvaror:			
förgylda eller försilfrade	1 „	„	1: 20

D. Koppar och deraf med zink, tenn eller annan oädel metall framstälda legeringar, såsom messing, brons, nysilfver, britanniametall m. fl.				
arbetad:				
andra arbeten:				
förgylda eller försilfrade	1	kg.	kronor	1: 80
H. Tenn:				
arbetadt:				
andra arbeten:				
förgylda eller försilfrade	1	„	„	1: 80
I. Zink:				
arbetad:				
andra arbeten:				
förgylda eller försilfrade	1	„	„	1: 80
Papp-, Pappers- och *Pappersmassearbeten*, ej specificerade:				
lackerade, bronserade, förgylda eller försilfrade	1	„	„	2: 50
Plymer:				
oarbetade	1	„	„	20: —
arbetade	1	„	„	45: —
Portföljer:				
af hel- eller halfsiden	1	„	„	5: —
andra slag	1	„	„	1: 50
Saxar:				
andra slag:				
polerade:				
af mer än 15 cm. längd	1	„	„	2: 50
af 15 cm. längd och derunder	1	„	„	5: —
Solfjädrar	1	„	„	5: 50
Ur;				
vägg- och studsare i foder, äfvensom urfoder, lösa:				
af metall, alabaster eller porslin	1	„	„	1: 80
lösa eller oinfattade verk till vägg- eller studsare-ur, äfvensom delar af ur, ej specificerade	1	„	„	1: 25

Ofvannämnda förslag till förordning om frilager är af följande lydelse:

Afdelning I.

Allmänna föreskrifter om inrättande och begagnande af frilager.

§ 1.

I stapelstad, hvarest tullkammare under tullförvaltares öfverinseende finnes, eller, der lokala förhållanden det betinga, i närheten af sådan stapelstad må efter särskildt tillstånd inrättas sådana under tullverkets uppsigt och bevakning stående, för handelsrörelse och industriel verksamhet afsedda anstalter, benämnda *frilager*, hvarom i denna förordning stadgas.

Till frilager kan afses viss byggnad eller visst område med byggnader och upplagsplatser, som genom hägnad eller annorledes afspärrats från vidliggande byggnader och område. Å frilager må varor, på sätt och under de vilkor denna förordning innehåller, utan att undersökas eller tullbehandlas, intagas samt uppläggas, ompackas, delas, bearbetas och i öfrigt behandlas, som om de befunne sig utanför rikets tullgräns. Varor, som från inrikes ort intagits å frilager, skola i fråga om rätt till restitution af tull- och tillverkningsafgifter anses såsom ur riket utförda och vid uttagning från frilagret behandlas lika med direkt från utlandet å frilager intaget gods.

§ 2.

1. Frilager, till hvars särskilda afdelningar tillträde icke under någon förevändning må förvägras vederbörande tulltjensteman, skall vara försedt med lämpliga vakt- och expeditionsrum för tullbevakning och tullbehandling samt i öfrigt så anordnadt, att erforderliga tullkontroller kunna deröfver utöfvas.

2. Hvarje utgång från frilager skall särskildt bevakas, och skall invid hvarje utgång finnas vaktrum; dock att, der från frilager finnas utgångar, hvilka icke begagnas för trafik, utan allenast äro afsedda att komma till användning i händelse af eldfara eller annat olycksfall, Konungen eger medgifva befrielse från skyldigheten att särskildt bevaka sådan utgång och att vid densamma inrätta vaktrum.

Vederbörande tulltjensteman eger, der han anser anledning dertill

förefinnas, låta å en hvar, som lemnar anstalten, verkställa kroppsvisitation, i den ordning § 151 mom. 1 gällande tullstadga föreskrifver, utan att vara underkastad påföljd i händelse underslef finnes icke hafva egt rum.

§ 3.

Statens kostnad för tullbevakning, bokföring och expedition vid frilager skall gäldas af anstaltens egare, hvilken, innan frilagret må för sitt ändamål öppnas, skall för samma kostnader ställa säkerhet, som af generaltullstyrelsen godkännes.

§ 4.

Generaltullstyrelsen eger medgifva inrättande af frilager, der icke tillstånd sökes till frilagers förläggande i närheten af sådan stapelstad, som i § 1 sägs, i hvilket fall frågan af generaltullstyrelsen underställes Konungens afgörande.

§ 5.

Tillstånd att inrätta frilager, hvilket jemväl innefattar rätt att drifva anstalten, kan beviljas:

stadskommun;

aktiebolag, deri samtlige delegare äro svenske undersåtar och hvars styrelse består af här i riket bosatte svenske undersåtar;

handelsbolag, deri en hvar bolagsman är här i riket bosatt svensk undersåte; äfvensom

enskild här i riket bosatt svensk undersåte, som är berättigad att i Sverige idka handel eller annan näring, med hvars utöfvande följer skyldighet att föra handelsböcker.

§ 6.

Ansökning om tillstånd att inrätta frilager skall ingifvas till generaltullstyrelsen och vara åtföljd af:

a) erforderliga handlingar till styrkande af sökandens rätt att förfoga öfver den byggnad eller det område med byggnader och upplagsplatser, som för frilagret afses;

b) planritningar med beskrifning öfver den byggnad eller det

område, hvarom i litt. a) förmäles; skolande ritningarna särskildt utvisa byggnads inredning samt dess läge i förhållande till andra byggnader;

c) fullständig beskrifning öfver tillämnade anordningar för anstaltens afspärrning mot tullområdet äfvensom å de för tullbevakning och tullbehandling afsedda lokaler;

d) uppgift huruvida afsedt är, att industriel verksamhet skall inom frilagret drifvas; äfvensom,

der ansökningen göres för bolag eller enskild,

e) bevis att den sökande är, efter ty i § 5 stadgas, behörig att inrätta frilager.

Före ärendets företagande till afgörande eller underställning, på sätt i § 4 sägs, skall generaltullstyrelsen öfver ansökningen inhemta yttrande af vederbörande kommunala myndigheter samt tullmyndighet på platsen.

§ 7.

Tillstånd att inrätta frilager äfvensom rätten att drifva en redan inrättad sådan anstalt må ej af innehafvaren till annan öfverlåtas utan medgifvande af generaltullstyrelsen eller, der tillståndet af Konungen lemnats, af Konungen.

Varder innehafvare af frilager försatt i konkurs, må rörelsen fortfarande drifvas för konkursboets räkning under en tid af högst sex månader från det laga beslut meddelats om frilagersinnehafvarens försättande i konkurs. Dör innehafvare af frilager eller varder han försatt i omyndighetstillstånd och vill den nye egaren eller förmyndaren för den omyndige fortsätta rörelsen, åligger det honom att, sist inom tre månader från det dödsfallet inträffat eller egaren blifvit för omyndig förklarad, derom göra anmälan hos generaltullstyrelsen eller, om tillstånd att inrätta frilagret meddelats af Konungen, hos Konungen; skolande, då sådan anmälan göres för bolag eller enskild, tillika företes sådant bevis, som i § 6 e) omförmäles.

§ 8.

Sedan frilagersanläggning blifvit fullbordad, skall i den ordning, som vid meddelande af tillstånd till anläggningen föreskrifves, derå verkställas besigtning för utrönande, huruvida anläggningen blifvit utförd i enlighet med derför fastställd plan; och åligge det anstaltens egare att jemte bevis om besigtningen till generaltullstyrelsen ingifva

afritning af fastställda kartor och ritningar öfver anläggningen äfvensom afskrift af tillhörande beskrifningar.

§ 9.

För hvarje frilager skall finnas särskildt reglemente, innefattande bestämmelser angående de tider, då anstalten skall hållas öppen och då tullexpedition der skall ega rum; angående behörighet att förrätta arbete inom anstalten; samt angående persontrafiken till och från anstalten.

Sådant reglemente skall efter förslag af anstaltens egare fastställas af generaltullstyrelsen eller, der anstalten med Konungens tillstånd inrättats i närheten af stapelstad, af Konungen; och meddelas deri tillika de särskilda föreskrifter, som, utöfver hvad denna författning och den angående anstaltens anläggning utfärdade tillståndsresolution innehålla, pröfvas vara erforderliga.

Vid reglementets fastställande meddelas föreskrift om detsammas kungörande på lämpligt sätt och om insändande af tryckta exemplar deraf till generaltullstyrelsen och vederbörande tullförvaltning.

§ 10.

Afgift för begagnande af byggnad, magasinsrum eller upplagsplats inom frilager med tillhörande anordningar skall utgå enligt taxa, som efter förslag af anstaltens egare fastställes i Stockholm af öfverståthållareembetet och å andra orter af Kongl. Maj:ts befallningshafvande hvarje gång för en tid af fem år; och skall vid fastställelsen meddelas föreskrift om taxans kungörande på lämpligt sätt samt om insändande af exemplar deraf till generaltullstyrelsen och vederbörande tullförvaltning.

Vid taxeförslag skall fogas uppgift å anläggnings- och driftkostnader för anstalten. Sökes förnyelse af taxa, skall vid förslaget tillika fogas för dess bedömande nödigt räkenskapssammandrag angående anstalten under då senast förflutna fem år.

§ 11.

För frilager skall finnas en, på förslag af egaren, af generaltullstyrelsen godkänd föreståndare, hvilken har att öfvervaka och svara

för iakttagandet af de för anstalten gifna föreskrifter samt skall vara behörig att tala och svara i alla angelägenheter, som röra anstalten.

§ 12.

Tillstånd till frilagers öppnande för användning meddelas af generaltullstyrelsen, som derom utfärdar allmän kungörelse.

§ 13.

Inom frilager må byggnad eller lägenhet icke upplåtas till eller användas såsom bostad.

§ 14.

Inom frilager må byggnad, magasinsrum eller upplagsplats ej upplåtas åt annan än den, som är berättigad att här i riket idka handel eller annat näringsyrke och blifvit af generaltullstyrelsen godkänd såsom frilagershafvare.

Ansökning om sådant godkännande skall af upplåtaren ingifvas till generaltullstyrelsen och vara åtföljd af:

a) afskrift af den mellan upplåtaren och den föreslagne frilagershafvaren, under förutsättning att godkännande erhålles, upprättade upplåtelsehandling; och

b) bevis att den föreslagne frilagershafvaren, efter hvad ofvan sägs, är behörig att vinna godkännandet.

Om förnyelse af upplåtelse åt frilagershafvare skall anmälan göras hos tullförvaltningen, som har att derom till generaltullstyrelsen insända underrättelse jemte eget yttrande, huruvida något må vara att mot förnyelsen erinra.

§ 15.

1. För rättighet att inom frilager idka industriel verksamhet fordras särskildt tillstånd af Konungen; skolande i ansökning om tillstånd till utöfvande af sådan verksamhet uppgift lemnas om arten af den verksamhet, sökanden afser att inom frilagret idka, äfvensom, derest sökanden icke sjelf är egare af frilagret, vid ansökningen fogas bevis att han blifvit af generaltullstyrelsen godkänd såsom frilagers-

hafvare, äfvensom att han af frilagrets egare erhållit rätt att nyttja detsamma.

2. Inom frilager må ej drifvas boktryckerirörelse eller idkas industriel verksamhet af beskaffenhet att kunna medföra fara eller olägenhet för anstalten eller der intagna varor.

§ 16.

Inom frilager må ej idkas försäljning af varor från bod eller annat upplagsställe, der varorna finnas upplagda eller der prof derå förevisas.

§ 17.

Inom frilager må till förtäring eller eljest till personligt bruk icke användas utländska varor af tullpligtigt slag, med mindre de förut blifvit i riket behörigen införtullade, likasom ej heller sådana svenska varor, för hvilka restitution af tull- eller tillverkningsafgifter blifvit vid varornas intagande å frilagret ifrågasatt.

§ 18.

1. Å frilager må intagas såväl tullpligtigt som förtulladt och tullfritt gods, med undantag af:

a) spanmål, omalen och malen, alla slag;

b) bränvin och sprit af säd, potatis eller andra jordfrukter, genever deri inbegripen, så framt varan ej skall inom frilagret användas vid beredning af andra tillverkningar;

c) varor, som enligt gällande föreskrifter till förekommande af smittosamma sjukdomar å menniskor eller djur, äro till införsel i riket förbjudna eller endast under iakttagande af vissa försigtighetsmått få införas; och

d) explosiva ämnen och varor, eldfarliga oljor eller dermed jemförliga vätskor, flytande syror samt andra varor, de der äro af beskaffenhet att kunna medföra fara eller olägenhet för anstalten eller der intagna varor.

2. Uppstår tvifvel huruvida varor i obrutna omslag äro af den beskaffenhet, att de få på frilager intagas, ege vederbörande tulltjensteman att, der erforderlig upplysning ej kan annorledes vinnas, låta bryta omslagen.

Afdelning II.

Om varors intagning å och uttagning från frilager.

§ 19.

Vid frilager skola af vederbörande tulltjensteman föras *intagningsbok*, *uttagningsbok* och *förtullningsbok* enligt formulär, som på förslag af generaltullstyrelsen fastställas af Konungen.

På förslag af generaltullstyrelsen bestämmer ock Konungen angående ordningen för aflemnande till tullförvaltningen af de enligt förtullningsbok uppburna tullafgifter.

§ 20.

För angifningsinlagor, inlastningsjournaler, förpassningar, tullräkningar och frisedlar, som i denna förordning föreskrifvas, skola användas tryckta blanketter enligt formulär, som fastställas på sätt i § 19 är stadgadt; och skola dessa blanketter, hvad angår angifningsinlagor, bekostas af frilagrets egare.

§ 21.

1. Tullpligtigt gods kan på frilager intagas:
direkt från utrikes ort;
efter omedelbar transitförsändning;
från annat frilager; samt
från nederlag eller transitupplag å samma ort.

2. Af emballeradt gods må ej å frilager intagas mindre än helt kolly, sådant det från utrikes ort inkommit eller från annat frilager, nederlag eller transitupplag uttagits.

§ 22.

Skall å frilager intagas gods, som direkt från utrikes ort eller från frilager å annan inrikes ort ankommit eller genom omedelbar transitförsändning befordrats, aflemne godsets egare angifningsinlaga till

tullförvaltningen inom den tid och vid det ansvar, som i § 21 tullstadgan föreskrifves.

Sedan tullförvaltningen låtit förse inlagan med dess inkommande nummer, skall godset med inlagan under bevakning föras till frilagret, hvarest der anställd tulltjensteman har att, sedan godset vägts, anteckna dess bruttovigt å inlagan, i frilagrets intagningsbok införa godsets intagning samt derom under bokens löpande nummer meddela bevis å inlagan, hvilken derefter återställes till tullförvaltningen.

Varder ej gods, hvarom i denna § sägs, till intagning å frilager angifvet inom den i § 78 mom. 2 tullstadgan bestämda tid, vare egaren förlustig rättigheten att godset å frilager intaga.

Har godset icke inom den i § 30 mom. 1 tullstadgan bestämda tid blifvit till frilagret affördt, böte egaren på sätt i § 30 mom. 2 och § 31 mom. 1 samma stadga sägs; och ege tullförvaltningen verkställa den undersökning af godset, som för böternas bestämmande erfordras. Varder godset icke inom tid, som i § 31 mom. 3 tullstadgan bestämmes, affördt till frilagret, förfares såsom i sistnämnda författningsrum föreskrifves.

§ 23.

Skall till frilager öfverflyttas å frilager på samma ort intaget gods, aflemne godsets egare derom angifningsinlaga till tulltjensteman vid det frilager, der godset är intaget. Sedan godset jemte inlagan under bevakning förts till det andra frilagret, göres i dess intagningsbok anteckning om intagningen; och skall bevis derom under bokens löpande nummer meddelas å inlagan, som derefter återställes till tulltjensteman vid det frilager, hvarifrån godset uttagits.

§ 24.

Skall till frilager öfverflyttas å nederlag upplagdt gods, aflemne godsets egare derom angifningsinlaga till tullförvaltningen, som, efter det angifningen bokförts i nederlagsjournalen och godsets nettovigt antecknats å inlagan, låter under bevakning föra godset jemte inlagan till frilagret. Efter verkställd anteckning i intagningsboken meddelar tulltjensteman vid frilagret under bokens löpande nummer om intagningen bevis å inlagan, som derefter återställes till tullförvaltningen för att bläggas nederlagsjournalen.

§ 25.

Skall till frilager öfverflyttas å transitupplag liggande gods, aflemne godsets egare derom angifningsinlaga till tullförvaltningen, som, sedan godsets bruttovigt antecknats å inlagan samt å godset belöpande transitafgift erlagts, låter under bevakning föra godset jemte inlagan till frilagret. Efter verkstäld anteckning i intagningsboken meddelar tulltjensteman vid frilagret under bokens löpande nummer om intagningen bevis å inlagan, som derefter återställes till tullförvaltningen för att biläggas transitupplagsjournalen.

§ 26.

Skall å frilager intagas förtulladt eller tullfritt gods, låte egaren föra detsamma till frilagret och aflemne angifningsinlaga till der anställd tulltjensteman, som i intagningsboken gör anteckning om intagningen med utsättande af godsets bruttovigt.

§ 27.

Gods kan från frilager uttagas:

för utförsel;

för försändning sjövägen eller landvägen till annan stad, der tullkammare under tullförvaltares öfverinseende finnes;

för öfverflyttning till annat frilager, nederlag eller transitupplag å samma ort; samt

efter förtullning eller till fri disposition.

§ 28.

1. Uttages gods från frilager för utförsel sjövägen, aflemne godsets egare om utförseln angifningsinlaga till tulltjensteman vid frilagret, hvilken antecknar angifningen i uttagningsboken.

Sedan derefter godset blifvit uppvägdt och hvarje kolly, der så kan lämpligen ske, plomberats med frilagersstämpel och anteckning om plomberingen gjorts å inlagan, föres godset jemte inlagan, der plombering ej skett, under tullbevakning, men eljest utan sådan bevakning till inlastningsstället, hvarest der anställd tullbevakning har att om inlastningen göra anteckning i särskild journal, som skall föras öfver

inlastning af frilagersgods. Bevakningsförmannen meddelar bevis om inlastningen å angifningsinlagan, som derpå aflemnas till tullförvaltningen för att, efter det anteckning om inlastningen gjorts i frilagrets uttagningsbok, biläggas utgående journalen.

Utförsel, hvarom i detta mom. är sagdt, må endast ske i fartyg af minst trettio tons drägtighet; och skola dervid iakttagas de i § 42 tullstadgan meddelade bestämmelser.

2. Uttages gods från frilager för utförsel landvägen till Norge, tillämpas de bestämmelser, som gälla för landväga försändning till nämnda land af utländska oförtullade varor från transitupplag, med iakttagande att anteckning om utförseln skall göras i frilagrets uttagningsbok.

3. Uttages gods från frilager för utförsel landvägen till annat land än Norge, aflemne godsets egare om utförseln angifningsinlaga till tulltjensteman vid frilagret, hvilken antecknar angifningen i uttagningsboken samt utfärdar förpassning å godset i två exemplar.

Sedan godset blifvit uppvägdt skall plombering med frilagersstämpel åsättas hvarje kolly, och skall anteckning härom göras å förpassningen. Frilagershafvaren åligger att inom trettio dagar från afsändningsdagen till frilagrets tullexpedition aflemna ena exemplaret af förpassningen, försedt med bevis af tullförvaltningen i bestämmelseorten, att godset framkommit med oskadad plombering.

Hvad i detta mom. är sagdt gälle ock vid utförsel isvägen såväl till Norge, der ej dylik utförsel, enligt hvad derom är särskildt stadgadt, skall anses såsom landväga utförsel, som äfven till annat land.

§ 29.

Uttages gods från frilager för försändning sjövägen eller landvägen till annan stad, der tullkammare under tullförvaltares öfverinseende finnes, gälle om angifning, anteckning i uttagningsboken, uppvägning af godset, plombering och förpassning hvad i § 28 mom. 3 är stadgadt, med iakttagande att, der afsändningen sker sjövägen, anteckning derom verkställes i inlastningsjournalen samt ena exemplaret af förpassningen tillställes skepparen för att åtfölja godset, och att, der afsändningen sker landvägen, godset och båda exemplaren af förpassningen tillställas godsets egare.

Inom trettio dagar från afsändningsdagen aflemne frilagershafvaren till frilagrets tullexpedition ena exemplaret af förpassningen, försedt med bevis af tullförvaltningen i bestämmelseorten, att godset framkommit med oskadad plombering.

Angifningsinlagan och framkomstbeviset biläggas uttagningsboken.

§ 30.

Uttages gods från frilager för öfverflyttning till annat frilager å samma ort, skall tulltjensteman vid det frilager, hvarifrån godset uttages, sedan godset vägts, anteckna dess bruttovigt å angifningsinlaga, hvarom i § 23 sägs, samt bokföra öfverflyttningen i uttagningsboken, hvilken den återstälda angifningsinlagan bilägges.

§ 31.

Uttages gods från frilager för uppläggning på nederlag å samma ort, aflemne godsets egare angifningsinlaga i två exemplar till tulltjensteman vid frilagret, som i uttagningsboken antecknar godsets öfverföring med angifvande af bruttovigten.

Sedan godset å frilagret undersökts och ena exemplaret af inlagan af vederbörande tjensteman der attesterats, föres godset under bevakning till och upplägges å nederlagsmagasinet, hvarefter å godset belöpande nederlagsafgift debiteras, godsets uppläggning antecknas i nederlagsjournalen samt det attesterade exemplaret af inlagan bilägges inkommande journalen och det andra nederlagsjournalen.

§ 32.

Uttages gods från frilager för uppläggning på transitupplag å samma ort, gälle derom hvad i § 31 föreskrifves, med iakttagande att godset utan föregående undersökning under bevakning föres till och upplägges å transitupplagsmagasinet, sedan bruttovigten attesterats å båda exemplaren af inlagan, af hvilka, efter det å godset belöpande transitafgift blifvit vederbörligen debiterad, det ena bilägges inkommande journalen och det andra transitupplagsjournalen.

§ 33.

Skall å frilager intaget gods förtullas eller uttagas till fri disposition, aflemne godsets egare angifningsinlaga derom till tulltjensteman vid frilagret, hvarefter godset tullbehandlas å frilagret, der inlagan attesteras och antecknas i förtullningsboken.

Är godset af tullpligtig beskaffenhet, skall, sedan vederbörande tjensteman vid frilagret uträknat och i förtullningsboken debiterat tull-

beloppet, derå utstält räkning samt uppburit och qvitterat beloppet, den, som förrättat tullbehandlingen, å räkningen anteckna, huruvida varorna utgå lösa eller i omslag, med uppgift i senare fallet å kollys antal och beskaffenhet jemte märken derå, hvarefter mot räkningens behöriga afstämpling godset afföres från frilagret.

Är godset af tullfritt slag, skall den, som verkstält tullbehandlingen, å godset utfärda frisedel, innehållande, jemte uppgift å detsammas beskaffenhet, enahanda upplysningar, som i fråga om tullpligtigt gods, enligt hvad nyss sagts, skola å deröfver utstäld räkning antecknas; och skall godset derefter mot frisedelns aflemnande afföras från frilagret.

§ 34.

Vill egare till gods, som angifvits till uttagning från frilager, för utförsel eller för försändning till annan inrikes ort, godset, innan det afsändts, åter intaga, teckne förklaring härom på angifningsinlagan, hvarefter godset må återföras till frilagret, der åsatt plombering af tullbetjeningen borttages samt anteckning härom göres å inlagan och i frilagrets uttagningsbok.

§ 35.

Der till följd af lokala förhållanden eller särskilda omständigheter afvikelser från de i Afdelning II af denna förordning gifna föreskrifter finnas till lättnad för rörelsen af behofvet påkallade och kunna med bibehållande af erforderlig säkerhet för kronans rätt medgifvas, ege generaltullstyrelsen derom förordna.

Afdelning III.

Särskilda ansvarsbestämmelser.

§ 36.

Den, som

1) inom frilager idkar sådan försäljning, som i § 16 är förbjuden; eller

2) å frilager intager gods emot stadgandena i § 18 mom. 1,

straffes med böter från och med ett hundra till och med ett tusen kronor; och hafve förverkat det gods, som olofligen hållits till försäljning eller intagits.

§ 37.

1. Har frilagershafvare, som jemlikt föreskriften i § 28 mom. 1 fått mottaga plomberadt frilagersgods, angifvet till utförsel, icke inom fyratioåtta timmar derefter till tullförvaltningen aflemnat bevis från tullbevakningen, att godset till inlastningsstället ankommit och der under tullbevakning jemlikt angifningsinlagan inlastats, skall tullförvaltningen hos honom uttaga böter till belopp, motsvarande högsta gällande tullsats för hvarje kilogram af varans bruttovigt.

2. Lag samma vare, der frilagershafvare uraktlåter att inom den i § 28 mom. 3 och § 29 stadgade tid till frilagrets tullexpedition aflemna föreskrifvet framkomstbevis.

Kan frilagershafvaren inom tre månader från den dag, då böterna blifvit erlagda, hos generaltullstyrelsen lagligen styrka, att varorna genom olyckshändelse under vägen förkommit eller att han af orsaker, hvartill han icke varit vållande, blifvit förhindrad att inom behörig tid framskaffa varorna till bestämmelseorten eller aflemna framkomstbeviset, vare han berättigad att böterna återbekomma.

§ 38.

Den, som

1) från frilager insmugglar eller försöker insmuggla tullpligtiga varor; eller

2) i riket qvarhåller eller olofligen åter inför tullpligtigt frilagersgods, som angifvits till utförsel; eller

3) beträdes med att under forsling af tullpligtigt frilagersgods detsamma bortsmyga eller förbyta; eller,

4) på sätt i § 139 tulltaxan sägs, uppsåtligen gynnar eller befordrar brott, hvarom under 1), 2) och 3) här ofvan förmäles,

straffes såsom för oloflig införsel af varor enligt tullstadgan.

Har frilagershafvare eller föreståndare för frilager egt vetskap om brott, hvarom under 1), 2) och 3 förmäles, utan att han det uppenbarat eller försökt afvända, straffes så som vore han gerningsman.

§ 39.

Frilagershafvare, som blifvit förvunnen till förbrytelse, hvarom i §§ 36 och 38 sägs, hafve för alltid förverkat rätt att inom frilager innehafva eller begagna byggnad, magasinsrum eller upplagsplats och vare skyldig genast utrymma sitt lager.

§ 40.

Bryter någon, utom i de fall, hvarom här ofvan särskildt sägs, mot hvad enligt denna förordning eller derpå grundade föreskrifter är angående frilager stadgadt, straffes med böter från och med tjugufem till och med femhundra kronor.

Sker det af frilagershafvare eller föreståndare för frilager, vare minsta bot etthundra kronor.

§ 41.

Beträdes föreståndare för frilager med förbrytelse, hvarom förmäles i §§ 36, 38 och 40, eller underlåter han den tillsyn, honom enligt § 11 åligger, varde han från befattningen skild; och må han ej vidare såsom föreståndare godkännas.

§ 42.

Böter, som ådömas enligt § 38, och försäljningsbelopp för gods, förverkadt enligt sagda § fördelas jemlikt § 146 tullstadgan.

Af böter, som eljest ådömas eller uttagas enligt denna förordning, tillfalle hälften kronan och hälften tullstatens enskilda pensionsinrättning. På enahanda sätt fördelas ock försäljningsbelopp för gods, förverkadt enligt § 36.

Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, förvandlas de enligt allmän strafflag.

§ 43.

Angående laga domstol i mål rörande öfverträdelse af denna förordning eller derpå grundade föreskrifter gälle hvad i § 165 tullstadgan sägs.

Denna förordning länder till efterrättelse från och med den 1 januari 1901.

Af ett den kongl. propositionen bilagdt utdrag af protokollet öfver finansärenden för den 15 december 1899 inhemtas, att vid ärendets föredragning inför Kongl. Maj:t chefen för finansdepartementet yttrat följande:

»I underdånig skrifvelse den 13 april 1894 anhöll Riksdagen, att Eders Kongl. Maj:t måtte låta utreda, om och under hvilka vilkor frilagersinstitutionen lämpligen skulle kunna, utan uppoffringar för statsverket, här i landet införas, samt derefter till Riksdagen inkomma med de förslag till lagstiftningsåtgärder, hvartill utredningen kunde gifva anledning, äfvensom att Eders Kongl. Maj:t ville låta verkställa utredning angående möjligheten och lämpligheten af frihamnsanläggningar i Sverige.

Sedan Eders Kongl. Maj:t den 5 oktober nyssnämnda år uppdragit åt en komité att verkställa de utredningar och uppgöra de förslag, som afsåges i Riksdagens förenämnda skrifvelse, afgaf denna komité den 22 juni 1895 underdånigt betänkande i ämnet, åtföljdt af förslag *dels* till förordning om frilager och frihamn jemte, såsom bilaga dertill, särskildt förslag till förordning ensamt om frilager, *dels* till kungörelse angående vissa ändringar i tullstadgan den 2 november 1877 och *dels* till kungörelse innefattande vissa ändringar i förordningen angående frilager för proviantering af fartyg i Öresund den 18 september 1874.

På grund af nådig remiss hafva derefter kommerskollegium och generaltullstyrelsen den 30 maj 1896 gemensamt afgifvit underdånigt utlåtande i ärendet, dervid af embetsverken tillika öfverlemnats inhemtade yttranden från handels- och sjöfartsnämnderna i Stockholm, Göteborg, Malmö och Gefle samt tullkammaren och nederlagskontoret i Stockholm, tulldirektören i Göteborg samt dervarande tullkammare och nederlagskontor äfvensom tullkammaren i Malmö.

Efter det i inledningen till förenämnda komitébetänkande, bland annat, redogjorts ej mindre för det af särskilde den 27 oktober 1882 förordnade komiterade år 1884 afgifna betänkande jemte förslag till förordning om kreditupplag och frilager samt deraf beroende ändringar i tullstadgan och handelsbalken, för kommerskollegii och generaltullstyrelsens den 4 juni 1885 deröfver afgifna underdåniga utlåtande och för det förslag till förordning angående allmänt frilager, som derefter

i nådig proposition den 26 mars 1886 förelades Riksdagen, men icke af denna antogs, än äfven för de förslag, som sedermera väckts om införande af frilagers- och frihamnsinstitutionerna i vårt lands tullagstiftning, och dessa förslags behandling och utgång i Riksdagen, har komitén i sitt utlåtande till en början erinrat, hurusom dess uppdrag innefattade två skilda uppgifter, nemligen dels att utreda, om och under hvilka vilkor frilagersinstitutionen lämpligen kunde, utan uppoffringar för statsverket, här i landet införas, samt afgifva de förslag till lagstiftningsåtgärder, hvartill utredningen kunde gifva anledning, dels att verkställa utredning rörande möjligheten och lämpligheten af frihamnsanläggningar i Sverige. Vid den förra delen af uppdraget hade sålunda bundits det vilkor, att af frilagersinstitutionens införande ej skulle föranledas några uppoffringar för statsverket, medan ett sådant vilkor ej gifvits beträffande frihamnsfrågan. I afseende å frilagersinrättningen hade komitén ock att afgifva de förslag till lagstiftningsåtgärder, hvartill utredningen kunde gifva anledning. Rörande frihamnsfrågan åter hade icke sådant uttryckligen ålagts komitén. Komitén hade trott sig fatta sin uppgift i sistnämnda ämne rätt, då den funnit utredningen böra afse, huruvida erforderliga förutsättningar funnes för inrättande af frihamnar i Sverige; huruvida vår industri, handel och sjöfart skulle af sådana anläggningar, i och för sig betraktade, tillskyndas afsevärda fördelar; huruvida de direkta och indirekta uppoffringar, som föranleddes af frihamnar, möjligen lade hinder i vägen för att sådana skulle kunna här komma till stånd; äfvensom huruvida något allmännare intresse och någon större offervillighet vore att för ändamålet påräkna inom vårt land. Komitén hade tillika, med stöd af hvad vid frågans behandling i Riksdagen förekommit, utgått derifrån, att den icke skulle öfverskrida sitt uppdrag, om den, under förutsättning att utredningen gåfve vid handen, att frihamnsanläggningar i Sverige vore både möjliga och lämpliga, yttrade sin mening angående det sätt, hvarpå, och de allmänna vilkor, hvarunder frihamnar borde här inrättas och rörelsen i dem drifvas, liksom icke heller om komitén afgåfve förslag till de härför påkallade lagstiftningsåtgärder, som i frågans närvarande skick kunde finnas möjliga och tjenliga att meddela.

Med inrättande af *frilager* i detta ords allmänna betydelse afses en sådan utveckling af transitupplagsinstitutionen, att godsegaren erhåller rätt till förfogande öfver de å upplag befintliga varorna. Å frilager, liksom å transitupplag, äro de intagna varorna att betrakta såsom om de ännu icke öfverskridit landets tullgräns. Deras intagande å upplaget har icke föregåtts af någon tullundersökning, än mindre tull-

behandling. Tull erlägges endast i den mån varorna, der de äro tullpligtiga, ingå till inhemsk förbrukning. Men medan transitupplagsgodset ligger under tullverkets lås och vård, undandraget godsegarens tillsyn och förfogande, kan egaren till å frilager intaget gods icke blott verkställa ompackning och fördelning af varorna, utan äfven bearbeta, blanda och behandla dem, på sätt honom lyster, allenast åtgärden sker inom frilagrets strängt bevakade område.

Komitén angifver sin ståndpunkt till frågan om frilagersinstitutionens införande i Sverige sålunda:

»Komitén är öfvertygad att för den enskilde affäsmannen, som idkar handel med eller i hvars rörelse ingår användandet af utländskt tullpligtigt gods, nyttjandet af frilager erbjuder afsevärda fördelar. Angående beskaffenheten af dessa erinras, att frilagershafvaren är befriad från att erlägga tull för de varor han intagit förr än dessa utgå från upplaget till afsättning inom landet. Hans driftkostnader blifva härigenom billigare. Någon ränta å förskotterad tull behöfver ej af honom beräknas. Han vinner väsentlig lättnad i afseende å varornas tullbehandling, hvilken eger rum utan att dessa derförinnan föras från frilagret, och kan, särskildt derest affären afser transithandel och export, bespara sig kostnaderna för magasinering på skilda platser af dels oförtulladt utländskt gods, dels förtulladt, tullfritt och inhemskt gods. Han är för gods, som intages å frilager, befriad från föregående undersökning från tullverkets sida. Och vidare kan han — och häri ligger den vigtigaste fördelen — fritt sköta sina varor å frilagret, der ompacka och dela dem i mindre kolly, blanda och sammansätta dem med dit intaget inhemskt eller förtulladt gods, förarbeta godset m. m. Behofvet att vidtaga sådana åtgärder är för öfrigt ingalunda, såsom man velat påstå, begränsadt till handeln med manufakturvaror. Äfven den stora handeln, handeln med kolonialvaror, kan af frilagret hemta afsevärdt gagn. Ty det är icke händelsen, att för denna handel nederlagsrätten är tillfyllestgörande. Så är det, till dömes, för importören af kaffe af vigt att kunna fördela balarne i mindre partier, sortera varan och blanda olika slag med hvarandra. Äfven om bestämmelserna angående nederlaget blefve underkastade revision i ett eller annat afseende, och behofvet deraf erkänner äfven komitén, skulle nederlagsrätten likväl icke kunna ersätta frilagersinstitutionen. Med nederlagsrätten är en föregående undersökning af varorna ovilkorligen förbunden, och godsegaren har en mycket inskränkt rätt att förfoga öfver godset. Borttoges föreskriften om varornas undersökning, och öppnades för godsegaren möjlighet att å nederlaget friare behandla sitt gods, finge

man i sjelfva verket ett frilager, men icke ett nederlag, hvars bibehållande till namnet endast vore egnadt att förvilla. Sin största betydelse måste frilagret, till följd af sin natur, ega för transithandeln; för den grosshandelsrörelse, som består i att intaga stora partier varor för att i mindre poster sprida dem till konsumtionsorterna; samt för tillverkning för export af sådana varor, vid hvilkas bearbetande eller kompletterande utländska ämnen erfordras eller hvaraf vissa delar måste hemtas från utlandet.

Deraf att genom frilagret handeln och industrien utvecklas följer, att sjöfarten, som förmedlar varuomsättningen länderna emellan, bör i samma mån erhålla ökadt tillfälle till frakter och således äfven den, om frilager komma till stånd, antagligen gå gynsammare förhållanden till mötes.

Då härtill kommer den vigtiga omständigheten, att i vissa af våra grannländer, hvilka äfven äro våra konkurrenter, och särskildt i Danmark, för transit- och reexporthandeln synnerligen gynsamma tullinstitutioner finnas och i betydlig utsträckning begagnas, efter hvad man kan antaga såsom visst, just för afsättningen på Sverige, synes det ingalunda vara i statsekonomiskt hänseende välbetänkt att icke bereda äfven vårt näringslif tillfälle att tillgodogöra sig de fördelar, som kunna vinnas genom frilager. Tillika får det icke förbises, att frilagers inrättande begärts redan för åtskilliga år tillbaka af målsmän för köpmannakårerna i Göteborg och Malmö; att, då frågan förekommit inom Riksdagen, den vid olika tillfällen vunnit majoritet inom både Första och Andra Kammaren och endast ett mycket obetydligt röstetal vållat dess fall; samt att, enligt hvad till komitén afgifna yttranden synas gifva vid handen, hos affärsmän i landets tre största städer intresset för frilagersinstitutionens snara införande är lifligt. Våra affärsmäns kraf på erhållande af tillfälle att af frilager sig begagna lärer också böra betecknas såsom mycket billigt. De kunna med skäl fordra att icke undanhållas ett medel att bestå i konkurrensen, om hvars gagn i andra länder de hafva erfarenhet. Och för öfrigt måste redan medvetandet, att de icke äro satte i samma fördelaktiga ställning som deras konkurrenter, verka förlamande på deras företagsamhet.

Frilagersinstitutionens införande bör dock uppenbarligen icke ifrågakomma under annan förutsättning än att fördelarne deraf icke öfvervägas af olägenheter, hvilka icke kunna undanrödjas. Huruvida detta är händelsen, skall komitén nu undersöka.

Det har inom Riksdagen uttalats farhågor, att genom medgifvandet att anlita frilager tullinkomsterna skulle minskas samt det skydd

för vår industri, som afsetts med vissa nu gällande införseltullar, komma att äfventyras. Härvid har man särskildt fäst vigt dels vid den omständigheten, att för de varor, vid hvilkas förtullning vigtafdrag ej finge ske för omslag, inlägg m. m., en del af de afsedda tullafgifterna skulle kunna undgås derigenom att godset å frilagret befriades från detta emballage och fördes till förtullningslokalen utan något eller med allenast ett mycket lätt omslag, dels vid det lättare tillfälle till smuggling, man ansåge förefinnas vid ett frilager.

Komitén har redan i inledningen till detta betänkande angifvit sin ståndpunkt i afseende å det mål, som bör eftersträfvas beträffande den tekniska anordningen af tullbeskattningen. Tullafgifterna böra principielt uttagas endast för varor, som komma till förbrukning inom landet och så nära tiden för denna förbrukning som möjligt. Mot detta mål är just frilagersinstitutionen en väg. Och hvad angår det reella syftet med tullars åsättande, det må nu anses ligga företrädesvis i beredande af skydd åt landets näringar eller förnämligast i anskaffande af inkomster åt staten, så lider detta syfte icke något afbräck genom frilagersinstitutionen såsom sådan. Det syftet skall regleras genom tulltaxan, hvars särskilda tullsatser böra sättas till de belopp, som af omständigheterna betingas, och hvilken vid varuinförsel från frilagret öfver dess strängt bevakade gräns tillämpas på samma sätt som vid den direkta varuinförseln från utlandet. Så fullständigt är detta fallet, att inhemskt och förtulladt utländskt gods, som ingår till frilagret, derigenom ikläder sig egenskapen af oförtulladt utländskt gods och alltså skall vid återinförsel från frilagret undergå enahanda tullbehandning, som derå direkt från utlandet intaget gods skall vid uttagning från frilagret underkastas. Frilagret innebär således egentligen ett förskjutande af landets tullgräns; men vid sådant förhållande bör det icke, hvilka åsigter man än omfattar beträffande det reella syftet med tullars åsättande, möta någon principiel invändning att i fråga om förfogandet öfver tullpligtigt gods, innan det utgår till afsättning inom landet, medgifva de lättnader, som innefattas i begreppet frilager. Då komitén alltså icke kan biträda en uppfattning, som ginge derpå ut att, äfven om ifrågavarande lättnader kunde till gagn i vigtiga afseenden åstadkommas utan att tullkontrollen äfventyrades, man likväl till följd af ofvan nämnda farhågor borde helt och hållet afvisa tanken på frilagersinstitutionens införande, innebär emellertid detta icke att densamma enligt komiténs mening borde medgifvas utan några begränsningar. Tvärtom hyser komitén den bestämda åsigt, att i vissa vigtiga hänseenden afvikelser från den allmänna regeln påkallas ej mindre

beträffande de varuslag, som må på frilager intagas, än äfven i fråga om den rörelse, som må der idkas.

Hvad nu särskildt beträffar den gjorda anmärkningen rörande undgående af tull å emballage, der tulltaxan bestämmer bruttoförtullning, har denna anmärkning synts komitén giltig, dock icke såsom en anmärkning mot frilagersinstitutionen sjelf, utan så att förstå, att den bör föranleda till ändrade bestämmelser i tulltaxan, så vidt angår de rubriker, som af anmärkningen drabbas. Den erinran är väl sann, att varuegaren äfven nu har tillfälle att före varornas införsel i riket vidtaga de ompackningsåtgärder, hvarom här är fråga, och på detta sätt kringgå tulltaxans bestämmelser i ämnet. Sådant sker i sjelfva verket i ganska stor omfattning. Särskildt vissa manufakturvaror inkomma och förtullas utan omslag, medan de kartonger och dylikt, hvari de utbjudas i detaljhandeln, förtullas för sig, ett förpackningssätt, som är kändt under namn af det ryska. Det får dock ej nekas, att ett sådant förfarande kan i mycket större utsträckning anlitas, derest ompackningen, på sätt händelsen skulle blifva genom frilagers inrättande, kan ske på samma plats som tullbehandlingen eger rum, än om den måste verkställas å ort utom landet. Den besparing af tullumgälder, som importör kan genom dylika ompackningar tillvinna sig, är också för vissa af de varor, rörande hvilka tulltaxan innehåller föreskrift om förtullning brutto, så pass betydande, att den inbjuder till att af honom eftersträfvas. Enligt hvad komitén inhemtat ingår omslagens vigt i sagda varors bruttovigt i allmänhet med omkring 20 à 25 procent och lägst med 5 procent.

Ifrågavarande anmärkning bör dock, såsom redan antydts, ingalunda föranleda till att förkasta frilagersinstitutionen. Deremot anser komitén att, derest denna kommer till stånd, i sammanhang dermed böra vidtagas de ändringar i tulltaxan, att, jemte borttagande vid vissa rubriker af vid dem meddelad föreskrift att vid varans förtullning afdrag ej får göras för vigt af omslag, askar, inlägg m. m., tullsatserna vid dessa rubriker erhålla en motsvarande förhöjning. Denna ändring anser komitén nödvändig till förebyggande af att, genom frilagrets användande till ompackningar i ofvan angifna syfte, vare sig staten lider minskning i tullinkomster eller det med införseltullarna afsedda skyddet för de inhemska näringarna förringas eller orättvisa uppstår för de importörer, som utan begagnande af frilager införa sina varor. Till upplysning om hvilka förändringar i tulltaxan, som häraf skulle föranledas, hafva, på begäran af komitén, öfverinspektoren och tullför-

valtaren vid härvarande packhusinspektion utarbetat den betänkandet vidfogade promemoria i ämnet (bil. A), till innehållet hvaraf komitén, som ansett det icke tillkomma sig att afgifva detaljeradt förslag till förevarande ändringar, hänvisade.

Ännu i ett annat fall skulle emellertid staten genom frilager kunna lida minskning i tullafgifter samt frilager i öfrigt kunna gifva anledning till anmärkningar af nyss antydda art. Det kunde ifrågakomma att inom frilager konsumerades lifs- och njutningsmedel samt begagnades andra till personligt bruk afsedda artiklar, för hvilka, om frilager ej funnits, tull måst erläggas. Med afseende härå har komitén ansett bestämdt förbud böra meddelas mot att inom frilager till förtäring eller eljest till personligt bruk använda andra än inhemska samt utländska tullfria eller vederbörligen förtullade varor.

Hvad härefter angår farhågan för att vid frilager tillfälle till smuggling lättare skulle erbjuda sig än vid den direkta varuinförseln, finner komitén en sådan farhåga icke befogad. Just motsatsen torde vara fallet. Det hvarken har ifrågasatts eller kan förutsättas annat, än att frilagret skall vara fullständigt afspärradt från kringliggande område. Hela inrättningen skall stå under tullverkets kontroll. Inga personer skola få hafva sin bostad inom frilager. Alla in- och uttagningar af varor skola ske under direkt tillsyn af tullbetjente genom bestämda in- och utgångar och under iakttagande af vissa formaliteter. För frilagers inrättande måste vidare fordras särskildt tillstånd. Den pröfvande myndigheten har dervid att uppställa hvilka vilkor den finner af nöden för tullverkets säkerhet. Sagda farhåga synes således innebära en icke berättigad misstro mot den myndighet, å hvilken afgörandet af dessa frågor bör ligga. I betraktande af de kontrollföreskrifter, som meddelas beträffande frilager, lärer det alltså kunna med fog påstås, att större svårigheter skola möta för insmuggling af tullpligtiga varor från frilager än öfver tullgränsen i öfrigt, hvilken helt naturligt icke kan i lika mån bevakas. Erfarenheten från andra länder bekräftar detta, och särskildt har, enligt hvad komitén inhemtat, det köpenhamnska frilagret icke medfört någon olägenhet i förevarande afseende. Vid redogörelsen för de särskilda bestämmelserna i det förslag till författning i ämnet, komitén framställer, blifver komitén i tillfälle att närmare omförmäla beskaffenheten af de kontrollföreskrifter, hvilka komitén anser böra till förebyggande af underslef gälla vid svenska frilager.

Från frilagrets motståndare har vidare det påståendet framkastats, att den industriella verksamhet, som bedrefves inom frilagret, skulle,

arbetande under gynsammare förhållanden än den inhemska industrien för öfrigt, vålla afbräck i afsättningen af dennas alster inom landet. Detta påståendes rigtighet kan komitén dock icke erkänna. Frilagret, som direkt gynnar den svenska industrien genom att bereda de för export sträfvande grenar af densamma, som hafva behof af utländska råämnen eller tillsatser, billigare produktionskostnader, uppträder nemligen icke på den inhemska marknaden såsom medtäflare till denna industri. Ty de produkter, som å frilagret med begagnande af visst utländskt material bearbetas eller fullbordas, komma, vid det förhållande att tullen å det färdiga fabrikatet bör vara och i regel också är högre än å deri ingående råvaror och halffabrikat, att afyttras icke inom, men utom landet, hvilket är helt naturligt, då ju i annat fall tull skulle erläggas för den färdiga varan och ändamålet med dennas tillverkning å frilagret vara förfeladt.

Derest emellertid i något särskildt fall den färdiga varan enligt tulltaxan vore belagd med lägre tull än de vid varans framställande nödiga ämnen, eller ock den färdiga varan vore tullfri, men tull vore satt å de i densamma ingående materialierna, så skulle visserligen den, som å frilagret tillverkade en sådan vara, äfven med hänsyn till dennas afsättning inom riket, komma i gynsammare ställning och njuta billigare produktionsvilkor än den, som tillverkade varan inom landet utanför frilagret. Så vidt komitén kunnat utröna, är detta enligt den svenska tulltaxan förhållandet endast beträffande boktryckerialster, i det nemligen böcker äro tullfria, medan boktrycksfärg och tryckpapper äro med tull belagda. Ehuru komitén håller före, att någon fara icke till följd häraf skulle vara för handen, om ett förbud mot anläggning och drifvande af boktryckeri inom frilager lemnades å sido, har komitén dock, på det att icke frilagret i något fall må kunna komma att, i strid mot sitt ändamål, bereda tillfälle till en illojal konkurrens, ansett ett förbud i sådant hänseende böra meddelas.

I ett visst samband med sist berörda invändning står den under frilagersfrågans behandling inom Riksdagen framstälda anmärkning, hvilken grundar sig på föreställningen, att frilagret skulle varda en välkommen upplagsplats för utlandets öfverproduktion, i synnerhet af manufakturvaror och kram, hvaraf landet skulle till skada för den inhemska industrien öfversvämmas. Mot dem, som framställa denna anmärkning, må emellertid erinras, att, på sätt förut påpekats, tulltaxans bestämmelser icke i något afseende eftergifvas vid frilagrets gräns mot inlandet. Afsättas dessa varor inom landet, betalas således för desamma tull, liksom om de direkt införts. Och någon olägenhet af att de,

innan de ingå till förtullning, hållas upplagda på ett frilager härstädes, lärer svårligen kunna utfinnas. Det synes för öfrigt icke heller lätt att inse hvilken fördel skulle vinnas af att bekosta införsel af sådana varor, innan detta visat sig behöfligt, och i afvaktan derpå hålla dem, mot gäldande af magasinshyra eller andra omkostnader, upplagda å frilager. Genom ompackningar i andra emballage skulle, enligt hvad komitén redan antydt, någon tull icke kunna inbesparas. Säkerligen skulle hitförandet af dylika varor, hvilka väl endast ingå såsom styckegods å de reguliert trafikerade ångbåtslederna eller å jernväg och ångfärja, med fullt ut lika stor fördel ske, allt efter som de behöfdes för afsättning inom landet.

Frågan om frilagers nyttjande för utländska manufakturvaror har dock äfven en annan sida. Den faran låge, har man invändt, nära till hands, att å frilagren skulle hållas proflager af dylika varor, hvilka der kunde i detalj afyttras. Denna fara kan dock genom lagbestämmelser förebyggas. Komitén anser det nemligen böra, i öfverensstämmelse med hvad i vissa främmande författningar skett, förbjudas att å frilager idka detaljförsäljning af eller så kallad minuthandel med varor från bod eller annat upplagsställe, der varorna finnas upplagda eller prof derå förevisas. För öfrigt bör den anmärkning här förutskickas, att enligt komiténs förslag i ämnet lokal inom frilager ej må upplåtas till annan än den, som blifvit såsom frilagershafvare godkänd. I strid mot gällande traktater med främmande magter kan väl icke utländsk undersåte, som undfått rätt att här i riket idka handel eller annan näring, förbjudas, på den grund att han är utländing, att nyttja frilager. Men vid den pröfning af personens lämplighet, som enligt komiténs förslag skulle af myndighet företagas, bör tagas i öfvervägande jemväl, huruvida mot den rörelse, som denne vill å frilagret idka, kan vara något att anmärka. Och finnes frilagersrätt, som redan medgifvits, brukad till sådant proflager med detaljförsäljning, går frilagershafvaren sin rätt förlustig. Invändningen föranleder alltså icke heller i denna del till förkastande af frilagersinrättningen, men till lagstiftningsåtgärder angående densamma.

Man har vidare mot frilagren anmärkt, att dessa skulle blifva hvad man kallat »utländska småkolonier». Ty, har man sagt, intet hindrade att använda utländske arbetare inom frilagren. Någon särskild anledning till det antagandet, att utländingar skulle anlitas mer vid arbeten inom frilager än vid industriella anläggningar eller arbeten å andra orter inom riket, synes dock icke förefinnas, hvarför anmärkningen icke lärer kunna tillerkännas något berättigande. För hvarje

frilager skall för öfrigt, enligt hvad komitén föreslår, finnas ett af generaltullstyrelsen fastställdt reglemente, deri, bland annat, skall bestämmas om behörigheten att förrätta arbete inom anstalten. Det blir alltså vid fastställandet af detta reglemente tillfälle att pröfva, huruvida några särskilda vilkor i afseende å arbetares användande finnas böra uppställas. Härvid kan man, i likhet med hvad rörande vissa tullupplag i andra länder finnes föreskrifvet, stadga, att inga andra arbetare må varda inom frilagret anstälda än sådana, som godkänts af vederbörande tullmyndighet vid anstalten.

En annan anmärkning mot frilager afser, att den industriella verksamheten derinom skulle lida en inskränkning, så till vida att qvinnor ej kunde få användas å frilager. Visserligen har detta förr varit förbjudet i Danmark, och äfven 1886 års svenska förslag till förordning om allmänt frilager upptog förbud mot tillträde för qvinnor. Emellertid har man numera i Danmark medgifvit sådant tillträde, utan att, enligt hvad komitén inhemtat, deraf försports några af de olägenheter i kontrollhänseende, som tillförene deraf befarats. Med afseende härå och då vederbörande tulltjensteman skulle ega rätt att låta verkställa besigtning å en hvar utgående, en besigtning, som å qvinnor naturligen skulle, med tillämpning af stadgande i § 151 tullstadgan, verkställas af qvinna, anser komitén icke behöfligt, att förbud gifves mot användande af qvinnor såsom arbetare å frilager. Angående särskilda kontroller vid qvinliga arbetares anställande kunna för öfrigt närmare föreskrifter meddelas i anstaltens reglemente.

Beträffande de slag af varor, som skulle få på frilager intagas till uppläggning eller behandling, har med mycken skärpa invändts, att frilagren skulle kunna i stor omfattning begagnas till upplag af spanmål utöfver det verkliga behofvet och således kunna tjena till underlättande af spekulationer i denna vara, i synnerhet vid tider, då tullförhöjningar antoges vara förestående.

Utan uppgifvande af frilagerstanken kan man naturligen utesluta från frilager vissa varuslag, blott man icke går ända derhän att förbjuda intagning af sådana varor, hvilka kunna i större skala blifva föremål för den transithandel och exportrörelse, i hvilkas framkallande och utveckling frilagrets väsentliga syfte måste ses. Hvad nu spanmål beträffar, drabbar den framstälda anmärkningen derom äfven nederlagsinrättningen. Också hafva förslag varit framstälda om förbud mot spanmåls läggande å nederlag. Utan att här ingå på de orsaker, som föranledt, att dessa förslag icke vunnit framgång, anser komitén anmärkningen, i hvad den afser frilager, förtjent af afseende, då i

komiténs tanke intet giltigt skäl kräfver frilagersrätt för denna vara, medan åter ett medgifvande att anlita frilagren derför skulle kunna minska afsättningstillfällena för den svenska spanmålen och nedtrycka prisen derå för våra jordbrukare äfvensom under vissa förhållanden bereda tillfälle till för statsverket förlustbringande spekulationsaffärer. Komitén har visserligen icke förbisett, att detsamma kan till en viss grad blifva förhållandet äfven genom användande af danska hamnar, der stora myckenheter spanmål kunna inemot tiden för en i Sverige beramad tullförhöjning samlas och i sista ögonblicket inkastas på den svenska marknaden. Från grannlandet lärer dock en sådan spekulationsaffär icke kunna bedrifvas i samma omfattning och med samma lätthet som från ett inom riket befintligt frilager, och af den omständighet, att den icke kan helt och hållet förebyggas, följer ej, att icke den svenske lagstiftaren bör söka, så vidt han har att råda, förekomma att genom en svensk institution landets jordbruksnäring må kunna tillskyndas skada. Komitén har alltså i sitt förslag från rätt till intagning å frilager undantagit spanmål, omalen och malen, alla slag. Naturligen är det utländsk spanmål, som häraf företrädesvis träffas. Att å frilager upplägga svensk spanmål lärer icke kunna ifrågakomma, om icke möjligen någon skulle vilja förvara säd på sitt frilagersmagasin i afvaktan på lägligt tillfälle till utförsel. Men ehuru häremot intet vore att i och för sig erinra, har komitén för kontrollens underlättande gjort förbudet tillämpligt å all spanmål.

Redan bevillningsutskottet vid 1886 års riksdag anmärkte, att det då föreliggande frilagersförslaget tilläte uppläggande af bränvin och sprit å frilager, ehuru för dessa varor, jemlikt tullstadgan, nederlags- och transitupplagsrätt icke njötes. Denna omständighet har ock vid senare tillfällen åberopats. Anmärkningen anser komitén fullt rigtig. Den kan blott icke användas såsom ett bevismedel mot frilagersinstitutionen, utan bör föranleda allenast till lagstiftningsåtgärder i syfte förnämligast att förebygga, att genom frilagren öppnas tillfälle till spekulation med bränvin och sprit å den inhemska marknaden. Härför är dock icke nödigt att uppställa ett alldeles ovilkorligt förbud mot att å frilager intaga bränvin och sprit. Intagas dessa varor å frilagret för att användas vid tillverkning derstädes af bärviner, likörer, sylter eller dylika varor, hvari bränvin ingår, är detta industriella verksamhetsgrenar, som kunna skörda mycken fördel af frilagret och för hvilka hinder icke böra uppställas. Väl skulle det icke heller kunna mötas med några principiella invändningar, om man, på sätt bevillningsutskottet år 1891 ifrågasatt, tilläte, att bränvin finge inom frilager

äfven undergå förädling för export. Men då härför skulle i kontrollhänseende erfordras alldeles särskilda bestämmelser, hvilka dels äro af den beskaffenhet, att de icke lämpligen kunna inordnas i en allmän författning, utan lära i mångt och mycket behöfva lämpas efter lokala förhållanden, dels äfven blifva beroende af den speciella lagstiftning, som i öfrigt gäller för bränvinstillverkningen, har komitén icke velat tillstyrka ett allmänt medgifvande i förevarande hänseende. Komitén har, med anledning af hvad sålunda anförts, funnit sig böra föreslå förbud mot att å frilager intaga bränvin och sprit af säd, potatis eller andra jordfrukter, genever deri inbegripen, allenast med undantag för det fall, att varan skall inom frilagret användas vid beredning af andra tillverkningar. Med sådan bestämmelse är det utan vidare klart, att bränvin och sprit icke få från frilager uttagas, så länge de falla under sin rubrik i tulltaxan, utan allenast så vidt och i den mån som de ingå i andra tillverkningar.

Slutligen bör till bemötande upptagas ännu en anmärkning, som ofta låtit höra sig, då frågan om frilager behandlats inom Riksdagen. Frilager, har man sagt, vore en så stor och kostsam inrättning, att den kunde komma till stånd blott på mycket få platser och endast å de större handelscentra. Dervarande handlande blefve härigenom satta i en gynsammare ställning än deras yrkesbröder å andra, med frilager icke utrustade orter; och skulle följaktligen desse, om frilager infördes, tillskyndas ökad svårighet att bestå i konkurrensen. Oafsedt, att i anmärkningen ligger ett indirekt erkännande af att frilager är till nytta för dem, som deraf kunna begagna sig, får det icke förbises, att den täflan, som genom inrättande af frilager i Sverige skulle öppnas, komme att rigtas mot de utländska frilagren och mot dem, som deraf betjenade sig, och icke mot handelsidkare å de orter inom landet, der frilager icke komme till stånd. Ty desse affärsmän komme härpå icke att förlora, men vinna, då de finge tillfälle att skaffa sig de varor, de måste hålla på lager, från det närmare belägna svenska frilagret i stället för att anlita utländska mellanhänder, och härigenom komme de jemväl i åtnjutande af den af frilagersrätten beroende fördelen att ej behöfva hålla ett i förhållande till afsättningen onödigt stort lager af förtullade varor. Ifrågavarande anmärkning skulle emellertid icke kunna helt och hållet frånkännas betydelse, derest det blefve tillåtet att å frilager idka detaljhandel, i hvilket fall handelsidkarne å frilagersorten skulle medelst gynsamma afsättningsvilkor kunna öppna en svår konkurrens för andra handelsidkare, men då detaljhandel skulle vara strängt förbjuden å de svenska

frilagren, kan komitén icke tillerkänna giltighet åt anmärkningen. Antagas får väl för öfrigt icke, att de, som framställa denna anmärkning, verkligen afse, att affärsmän på vissa orter skola undanhållas fördelar på den grund, att samma fördelar icke kunna komma andra i lika grad till godo. Ett sådant antagande faller på sin egen orimlighet. För att nu endast anföra ett nära liggande analogt fall, skulle anmärkningen följdriktigt leda till, att icke heller nederlagsrätt borde medgifvas, då begagnandet af denna rätt icke står affärsmän å hvarje ort till buds.

Härmed anser sig komitén hafva bemött de hufvudsakligaste invändningar, som blifvit gjorda eller torde kunna vidare framställas mot lämpligheten af frilagersinstitutionens införande. Dervid har komitén ansett sagda invändningar dels icke förtjena afseende, dels kunna genom lämpliga lagstiftningsåtgärder undanrödjas, och har komitén således icke i dessa invändningar funnit någon orsak att frånråda införandet af en institution, om hvars fördelar i och för sig komitén, såsom ofvan förmälts, är öfvertygad.

Vid sådant förhållande har komitén att nu tillse, om denna institution kan lämpligen åvägabringas med iakttagande af det i uppdraget åt komitén uppstälda vilkor, att institutionen icke skall föranleda uppoffringar för statsverket.

Inrättande af frilager kräfver i första rummet kostnader för anläggning och inredning af lämplig byggnad eller lämpliga byggnader och skjul m. m., anordnande af upplagsplatser, anstalter för isolering af byggnad för frilager, uppsättande af hägnad kring frilagersområde, jemte underhållskostnader, hvartill ytterligare kunna läggas kostnader för särskilda anstalter för varors in- och uttagning ur magasinen, för varutransporter inom området och dylikt. I nu nämnda afseenden kan staten icke komma att vidkännas några uppoffringar, då samtliga dessa kostnader äro af beskaffenhet att uppenbarligen böra åligga den, som vill inrätta frilagret. Härvid kan ju visserligen den möjlighet uppställas, att staten, på sätt i Danmark skett, skulle sjelf anlägga frilager för att mot afgift upplåtas, men något sådant synes icke gerna kunna ifrågasättas i Sverige, der hvarken nederlags- eller transitupplagsmagasin äro statens.

Vidare blifva kostnader nödvändiga för anordnande af vakt- och expeditionsrum vid frilagret, anskaffande af vågar m. m. för tullbehandlingar och af blanketter till vissa erforderliga handlingar. Äfven dessa kostnader böra åligga egaren af frilagret. Naturligen har egaren ock att aflöna den personal, som han kan finna nödigt anställa för

besörjande af tillsyn inom anstalten eller utförande af transporter eller andra arbeten der.

Härjemte föranleder frilagret kostnad för aflönande af de tullverkets tjenstemän och betjente, hvilka måste anställas för utöfvande af tullkontroll och tullbevakning samt bokföring och expedition vid frilagret. Denna kostnad kommer väl att i första hand drabba staten, men, i enlighet med hvad i förslagen af 1884 och 1886 fans upptaget, anser komitén det böra åläggas frilagrets egare att återgälda kostnaden. Till trygghet för dennas godtgörande innehöllo sagda förslag den bestämmelse, att innan frilagret finge för sitt ändamål begagnas, skulle för gäldande af berörda kostnad ställas säkerhet, som af generaltullstyrelsen godkändes. Äfven komiténs förslag fordrar ställandet af sådan säkerhet, dock att stadgandena i ämnet något fullständigats, i det komitén ansett det böra föreskrifvas, att denna säkerhet skall bifogas ansökningen om tillstånd till frilagrets inrättande samt afse en tid af fem år i sänder.

Då således kostnaderna för frilagersinstitutionen skulle komma att gäldas af frilagersegaren, uppställer sig frågan, huruvida icke dessa kostnader, hvilka naturligtvis skulle komma att i sista hand uttagas från den rörelse, som begagnade sig af frilagret, komme att blifva så pass betydande, att nyttjande af frilager blefve mycket inskränkt och ett svårt afbräck vållades i de ekonomiska fördelar, som af frilagersinstitutionen eljest vore att förvänta. En sådan farhåga synes visserligen också hafva föresväfvat en och annan af institutionens motståndare. Den torde dock icke kunna anses grundad.

Vid frågans bedömande få naturligen icke medtagas de kostnader, som afse hyra för lagerrum och dylikt, hvilka äfven vid förhyrande af lokaler i andra magasin måste förekomma, utan blott de särskildt af frilagersinrättningen såsom sådan härflytande kostnader. Vidare varder säkerligen förhållandet det, att, der icke i något enstaka fall en affärsman, som idkar en mer omfattande transit- eller exportaffär, anskaffar frilager för sitt eget behof, antingen ett större antal näringsidkare sluter bolag till erhållande af gemensamt frilager eller ock vederbörande kommun tager saken om hand. I bådadera fallen komma alltså de ifrågavarande kostnaderna att, fördelade på flere, för den enskilde blifva föga känbara.

Deremot skulle det kunna inträffa, att frilagersegare sökte bereda sig en otillbörlig vinst på deras bekostnad, som nyttjade hans frilager, och dymedelst förhölle näringslifvet de med frilagret åsyftade lättnaderna. Men då ändamålet med frilagersinstitutionens införande icke

är att bereda tillfälle till vinst på frilagerslokalers uthyrande, synes giltig orsak här föreligga för lagstiftaren att ingripa. I sådant hänseende har komitén ansett det böra föreskrifvas, att afgifter för nyttjande af frilager med dertill hörande anordningar skola utgå enligt en af offentlig myndighet, på förslag af egaren, fastställd taxa.

I detta sammanhang bör för öfrigt uppmärksammas, att de omförmälda komiterade i Göteborg och Malmö principielt uttalat sig för de grunder, hvarpå 1886 års förslag hvilade, och bland hvilka ingick föreskrift om frilagersegarens skyldighet att gälda statens kostnad för bevakning, bokföring och expedition vid frilagret.

Återgående till den närmast föreliggande frågan, kan komitén sammanfatta det anförda i ett uttalande af den åsigten, *att frilagersinstitutionen lämpligen kan här i landet införas utan uppoffringar för statsverket.*»

Beträffande hufvudbestämmelserna i det af komitén uppgjorda förslag till lagstiftningsåtgärder, som erfordrades för frilagersinstitutionens införande, hvilket förslag inginge i förslaget till förordning om frilager och frihamn, har komitén anfört följande:

Förslaget hvilade väl på samma hufvudprinciper som 1886 års förslag, men det innefattade många vigtiga skiljaktigheter, påkallade af ändrade förhållanden eller andra orsaker. Enligt komiténs förslag kunde till frilager inrättas antingen en särskild byggnad eller ett visst område med byggnader och upplagsplatser. Frilager kunde förläggas i stapelstad, der tullkammare under tullförvaltares öfverinseende funnes, eller undantagsvis, der särskilda lokala förhållandena det betingade, i närheten af sådan stapelstad. För inrättandet fordrades tillstånd af generaltullstyrelsen, dock att, om medgifvande söktes till upprättande af frilager i närheten af stapelstad, saken skulle underställas Konungens pröfning. Å frilager kunde varor intagas utan att underkastas undersökning eller tullbehandling. Intagna varor kunde uppläggas, ompackas, delas, bearbetas och på allt sätt behandlas, som om de ännu icke införts öfver svenska tullgränsen. Frilagret skulle stå under tullbevakning och vara anordnadt så, att tullkontrollen kunde lätteligen utöfvas. Vederbörande tulltjensteman finge ej vägras tillträde till någon afdelning af frilagret. Detta skulle vara strängt isoleradt genom lämplig hägnad eller annorledes och hvarje utgång bevakas särskildt. Vakt- och expeditionsrum skulle tillhandahållas af egaren, som hade att gälda statens kostnad för tullbevakning, bokföring och expedition; och skulle för denna kostnad ställas säkerhet. Tillstånd att inrätta frilager, hvilket gifvetvis äfven innefattade rätt att drifva anstalten, kunde meddelas endast stadskom-

mun, aktiebolag med uteslutande svenske delegare och med styrelse, bestående af i riket boende svenske undersåtar, handelsbolag med likaledes i riket bosatte svenske bolagsmän samt enskilde här boende svenske medborgare, som vore berättigade att i Sverige idka handel eller annan näring, med hvars utöfvande följde skyldighet att föra handelsböcker; och kunde tillståndet icke å annan öfverlåtas utan medgifvande af den, som lemnat detsamma. Bestämmelser i de uti sista punkten omförmälda hänseenden saknades i 1886 års förslag. För frilager skulle finnas reglemente och taxa, fastställda det förra af generaltullstyrelsen och det senare af Kongl. Maj:ts vederbörande befallningshafvande. Innan frilager finge begagnas, skulle det afsynas. Inom frilager finge byggnad eller lägenhet ej upplåtas till eller användas såsom bostad, ej heller lokal upplåtas till annan än den, som vore berättigad att här idka handel eller annan näring och blifvit af generaltullstyrelsen godkänd såsom frilagershafvare. Efter särskildt tillstånd af Konungen kunde inom frilager idkas industriel verksamhet, dock icke boktryckeri eller rörelse, som vore menlig för anstalten eller der intagna varor. Förslaget förbjöde, i olikhet med 1886 års förslag, att inom frilager idka detaljhandel eller att der till förtäring eller eljest till personligt bruk använda utländska varor af tullpligtigt slag med mindre än att de förut blifvit i riket behörigen infortullade. Å frilager kunde intagas tullpligtigt, förtulladt eller tullfritt gods med undantag af dels, likaledes i olikhet med 1886 års förslag, ej mindre spanmål, än äfven bränvin och sprit för annat ändamål än användning vid andra tillverkningar, dels ock smittoförande samt eldfarliga eller eljest för anstalten eller der intagna varor skadliga ämnen. Varornas in- och uttagning skedde under tullverkets kontroll och enligt noggrant föreskrifna regler. Öfverträdelser af gifna bestämmelser vore belagda med delvis ganska stränga straff. Slutligen förutsatte komiténs förslag att genom särskild lag skulle öppnas möjlighet att beträffande frilagersgods skulle kunna, efter medgifvande af Konungen, utfärdas så kallade warrants.

Komitén har härefter öfvergått till en utredning af frågan om möjligheten och lämpligheten af frihamnsanläggningar i Sverige och i sådant afseende anfört följande:

»Med frihamn i den bemärkelse, ordet i den moderna tullagsstiftningen eger, afser man ett till sina gränser noga bestämdt och genom yttre anstalter eller bevakningsanordningar afskildt område, omfattande dels en för större och djupgående fartyg särskildt lämpad hamn, der fartyg kunna in- och utlöpa samt lossa och lasta utan att vara under-

kastade *sådant* visitationstvång och *sådan* tillsyn från tullverkets sida, som eljest är fartygstrafiken i tullhänseende ålagd, dels ock ett till hamnen stötande landområde, der varor kunna intagas, uppläggas, bearbetas och i öfrigt behandlas, som om de i afseende å ej mindre tullän äfven tillverkningsafgifter befunne sig utom riket. Frihamnen innefattar alltså i sig begreppet frilager, och förty vinnas också med frihamnen samtliga de förmåner, som afses med frilagret. Men frihamnen är något mer; dess syfte sträcker sig utöfver frilagrets.

Frilagret gagnar, såsom ofvan framhållits, såväl handeln och industrien som äfven sjöfarten, men dess inflytande på sjöfarten måste ju alltid betraktas såsom något mera sekundärt. I frihamnsbegreppet åter är tanken på sjöfartens höjande mera framträdande.

Frihamnen tänker man sig såsom den punkt, öfver hvilken exporten utgår till och importen inkommer från andra länder och särskildt aflägsnare trakter af verlden. Dit skall utförselgodset samlas för att på stora oceanångare befordras till trakter, der man har bruk för exportlandets alster, och till frihamnen skall hvad hemlandet och dess närmaste handelsområde behöfva af kolonial- och andra varor, som der ej kunna frambringas, införas från berörda trakter, för att sedermera derifrån spridas såväl inom landet sjelft som inom det afsättningsområde derutanför, som må kunna med hjelp af gynsamma tullinstitutioner och utvecklade kommunikationer förvärfvas.

Och vidare. Hvad sjöfarten beträffar, ligger det väl icke i begreppet frihamn, att alls inga afgifter der skola af fartygen uppbäras, men det är snart sagdt en gifven sak att, derest man vill vinna det med frihamnen afsedda gagnet, väsentliga lättnader måste förunnas beträffande fartygsumgälderna. Det är i sådant hänseende af vigt, att dessa umgälder sättas så lågt, som det med afseende å för handen varande omständigheter är möjligt, samt i hvarje fall, att desamma icke utgå efter fartygets drägtighet, oberoende af den omfattning, hvari fartyget är befraktadt, utan efter lossadt eller lastadt tonnage.

Genom frihamnen kan också helt naturligt sjelfva den direkta varuförseln sjöledes till och från utlandet komma i åtnjutande af större beqvämlighet, mera omfattande lättnader i rent tullteknisk hänseende än genom frilagret. Innan utländskt tullpligtigt gods intages å frilagret, har det redan blifvit såsom annat sådant gods bokfördt i tullförvaltningens journaler. Från tullokalen har det derefter öfverförts till frilagret, derifrån attest om intagandet lemnas sagda tullförvaltning såsom verifikation. Och vid varornas uttagning blir förfarandet enahanda, fastän det sker i motsatt ordning. Men detta förfarande, som måste

iakttagas, enär varorna icke kunna med fartyg direkt ingå å frilagret eller derifrån dirket å fartygen lastas, undvikes i frihamnen.

Med begreppet frihamn förbinder man gerna föreställningen om en mycket kostsammare anstalt, ett mera vidsträckt område och en rörelse i mycket större skala, än hvad fallet är i afseende å frilagret. Medan frilager torde kunna utan svårighet komma till stånd snart sagdt å hvarje ort, der deras inrättande är tillåtet, kunna deremot frihamnar icke förutsättas skola inrättas annat än å mycket få orter och endast i handelns och sjöfartens hufvudcentra. Man kan med anledning häraf också lättare utsträcka fiktionen af utrikes ort längre för frihamnen än frilagret och anse den förra såsom utrikes ort äfven i afseende å tillverkningsafgifters utgående och rättighet till restitution af tull- och tillverkningsafgifter vid ditförande af varor från tullinlandet. Derifrån kommande varor äro i sjelfva verket, då de ingå i frihamnen, praktiskt sedt exporterade. Hvilken mägtig häfstång dessa fördelar skola lemna den för export arbetande industrien, som rör sig med såväl utländska tullpligtiga som inhemska varor, springer genast i ögonen.

Spörjer man, efter att hafva egnat ämnet denna flygtiga öfverblick, hvilka betingelserna i allmänhet äro för frihamnar i vår verldsdel och hvilka fördelar de medföra, så ligger svaret till en del redan i det anförda. För omedelbar komsumtion eller för vidare bearbetning och förädling hafva vi behof af råämnen, alstrade i länder under varmare luftstreck än vårt. Dessa länder åter begära Europas produkter, alstren af dess mera utvecklade industri, dess större konstfärdighet. För att förmedla den varuförsel som häraf föranledes, fordras stora ångfartyg, hvilka för fraktkostnadernas nedbringande böra kunna forsla betydande myckenheter varor på en gång samt afgå och ankomma regelbundet, så att exportörer och importörer kunna på förhand träffa nödiga uppgörelser. Med hänsyn till dessa fartygs dyrbarhet och de stora fordringar på hamnarna, som för desamma kräfvas, kan man icke på så synnerligen många ställen anordna för ifrågavarande varuförsel lämpliga linier eller låta medelst dessa kostsamma fartyg besörja spridandet till flera orter af importgodset eller insamlandet i flera hamnar af gods till återförsel. Så småningom hafva till följd häraf danats vissa trafikcentra, hvarifrån transoceanlinierna utgå, der exportrörelsen från ett visst område sammanlöper och hvarifrån importen tillbaka sprider sig. Att inom eget land bilda ett sådant trafikcentrum och att åt detsamma eröfra ett stort handelsområde måste uppenbarligen vara ett eftersträfvansvärdt mål för hvarje stat, då denna dymedelst samlar den hufvudsakligaste vinsten af handel och sjöfart inom sina egna landamären och äfven

bereder direkt fördel åt sin industri, i det att denna får billigare transportkostnader, ju närmare den ligger en sådan medelpunkt för trafiken. Och är ett land icke sådant, att det kan närmast uppställa besörjandet af den direkta transmarina varuförseln från ett större område såsom ett medel för höjande af sitt ekonomiska lif, bör det dock, utgående från samma principer, som nyss uttalats, kunna åtminstone samla sig ett trafikområde af, förutom landet sjelft, länder, till läget mindre gynsamt lottade, och taga i sin hand varuförseln mellan det området och någon större medelpunkt för verldshandeln. Sker så, skall man visserligen icke åstadkomma en frihamn af den stora betydelse för handeln och sjöfarten, som ofvan antydts, men äfven en sådan till sitt syfte mindre frihamn torde dock bereda dessa näringsgrenar afsevärda förmåner.

Då det nu gäller att med hänsyn till vårt land göra en tillämpning af det anförda, är först att uppmärksamma, hurusom, enligt hvad den af komitén åvägabragta statistiska utredning visar, våra direkta handels- och sjöfartsförbindelser med främmande länder hufvudsakligen äro inskränkta till hamnar vid Östersjön och Nordsjön. Vår export till och vår import från aflägsnare länder försiggå nästan uteslutande genom mellanhänder. Särskildt hafva Hamburg och Bremen länge täflat med England om besörjandet af de nordiska ländernas export och import. Sedan 1888 besitter Hamburg en med stora pekuniära uppoffringar åstadkommen frihamn. Äfven Bremens hamn är att likställa med en frihamn. Dessa städer hafva härmed allt mera tillvällat sig den merkantila hegemonien i norden. Och inseende vigten af att befästa och vidga sin ställning såsom mellanhand för handeln på länderna kring Östersjön, har Tyskland, ibland annat, sådant syfte utfört det storverk, Nord-Östersjökanalen, som nu öppnats.

Innan någon som helst erfarenhet föreligger om den omfattning, hvari Nord-Östersjökanalen kommer att för handelsfart begagnas, är det gifvetvis omöjligt, att med någon tillförlitlighet beräkna, hvilka verkningar denna trafikled kan komma att utöfva med afseende å Östersjöländernas handels- och sjöfartsförbindelser med andra trakter. Törhända ställa sig kostnaderna för färden genom kanalen högre och blifver tidsvinsten af dess begagnande, helst för viss trafik, mindre än man påräknat. Till äfventyrs kan äfven kanalfarten komma att afsevärdt påverkas af vissa för fartygens skyndsamma fortkomst hindrande omständigheter, särskildt vid kanalens vestra ändpunkt. Det lärer derför kunna med fog sättas i fråga, huruvida kanalens inflytande skall varda af den genomgripande betydelse i förevarande hänseende, som man på åtskilliga håll synes vänta. Såsom säkert torde likväl det kunna an-

tagas, att för den trafik, som eger rum mellan Östersjön och hamnar åtminstone närmast vester om kanalen, denna kommer att föredragas framför vägen omkring Skagen, och att, särskildt på denna grund, kanalanläggningen skall bereda Hamburgs och Bremens köpmän lättnader i deras sträfvan att bibehålla och utvidga sin ställning såsom mellanhänder för den stora handeln på Sverige.

Emellertid har redan antagandet om Nord-Östersjökanalens blifvande betydelse icke varit utan vigtiga följder i afseende å de nordiska ländernas handelsförhållanden. Kanalen har varit den yttre anledningen till anläggandet af Köpenhamns frihamn och har åter väckt till lif frihamnsfrågan jemväl i norden i öfrigt. Sedan beslutet om kanalen fattats, skyndade sig Danmark, befarande att se sig utträngdt från Östersjöhandeln, att rusta sig för den nya och skarpare täflingsstrid, det hädanefter kunde befara från Hamburgs sida, och redan i november 1894 kunde det öppna frihamnen i Köpenhamn. I fråga härom bör uppmärksamheten rigtas på ett förhållande, som på det närmaste berör vårt land. Under öfverläggningarna om inrättande af frihamn i Köpenhamn räknade man nemligen med den faktorn, att Sverige samt öfriga skandinaviska och Östersjöländer äfvensom delar af Ryssland skulle tillhöra frihamnens trafikområde och den skandinaviska halfön betecknades såsom Köpenhamns »naturliga uppland». Till ledning för bedömandet af rigtigheten af denna beräkning och af den verkan, som Köpenhamns frihamn skall komma att utöfva på våra handels- och sjöfartsförhållanden, föreligger väl ännu ingen som helst erfarenhet. Men om det ju också måste erkännas att i visst afseende, i hvad transportkostnaderna rörer, det kan anses vara för Sverige fördelaktigare att hafva att tillgå ett centrum för verldshandeln i det närbelägna Köpenhamn än å aflägsnare ort, är dock dervarande frihamn utan tvifvel både genom sitt läge och de friheter den bjuder egnad att tillfoga den svenska grosshandeln, så vidt densamma icke inom landet beredes tillfälle till de lättnader, som frilagers- och frihamnsinstitutionerna innebära, och äfven den under trycket af höga umgälder arbetande svenska sjöfarten ansenligt afbräck. Att frihamnar till äfventyrs kunna komma att inom en ej aflägsen framtid inrättas i Norge och Östersjöprovinserna är äfven en omständighet, som icke får lemnas ur räkningen.

Dessa nya anläggningar, Nord-Östersjökanalen och Köpenhamns frihamn, jemte de frihamnar, som ytterligare kunna komma till stånd inom området för Sveriges direkta handels- och sjöfartsförbindelser, böra alltså allvarligt mana den svenske lagstiftaren att utan dröjsmål tillse, huru äfven i vårt land må kunna lämpligast inrättas tidsenliga

institutioner till handelns och sjöfartens främjande. Med dessa institutioner skall afses icke blott att stärka våra affärsmäns ställning i kampen mot medtäflarne på deras arbetsfält, utan äfven att framkalla och underlätta deras sträfvan att inom vårt eget land bilda centra för transit- och exportrörelsen, antingen nu till och från dylika centra komma att besörjas direkta transmarina transporter eller de endast skola spela den mera förmedlande rol, som ofvan antydts. Ty mägta vi än icke, åtminstone till en början, åstadkomma en mera fullständig frigörelse från det beroende af andra länder, hvari vår handel och sjöfart i många afseenden befinna sig, bör detta icke afhålla oss från att tillegna oss dylika institutioner i den utsträckning gifna förhållanden tillåta. Det är att hoppas att dymedelst vårt land skall, jemte det att för oss naturliga handelsområden förvärfvas, så småningom kunna med egna krafter uppträda på verldsmarknaden.

Visserligen anser komitén det första och för närvarande vigtigaste steget härtill vara införandet af den af komitén tillstyrkta frilagersinstitutionen; men huru gagnande och nödvändig denna enligt komiténs bestämda öfvertygelse än är, gör den dock icke den friaste af tullupplagsinstitutionerna, frihamnen, öfverflödig.

Med denna uppfattning har komitén alltså att nu tillse, huruvida nödiga *förutsättningar* finnas för inrättande af frihamnar i Sverige. Först måste då till skärskådande upptagas frågan om hvilket *trafikområde* må kunna påräknas för svenska frihamnar. Förmätet torde det vara att härför såsom förebild uppställa en sådan frihamn som Hamburgs med dess verldshandeln dominerande ställning. Äfven om vårt land inom sig egde de rika ekonomiska källor, som för utförande af en sådan anläggning kräfdes, måste likväl vårt geografiska läge anses utgöra ett hinder för att en svensk frihamn skulle kunna vinna en med Hamburg jembördig ställning. Tänker man sig åter en frihamn närmast såsom Köpenhamns, skulle väl hos oss yppa sig större svårigheter både att åstadkomma och tillgodogöra oss en sådan anläggning än i Danmark, då nemligen Köpenhamns affärsverld besitter såväl större kapitalstyrka som flere sedan länge bestående mer utbredda och mer omfattande handels- och sjöfartsförbindelser än vårt land. Danmark eger äfven den fördelen i förevarande afseeende, att dess ekonomiska krafter äro mera samlade; Köpenhamn är den gifna medelpunkten för dess affärslif; Köpenhamn var också den gifna platsen för en dansk frihamn. I Sverige eger ej ett liknande förhållande rum. Men om vi också således icke kunna räkna med så gynsamma faktorer som Danmark, följer deraf icke att ej betingelserna för en svensk och en dansk

frihamn i mycket äro ganska likartade. Redan är erinradt om det trafikområde, man i Danmark påräknat för Köpenhamns frihamn, och i hufvudsak samma område, om än till omfattningen inskränktare, synes kunna under i öfrigt tjenliga förhållanden förvärfvas åt en svensk frihamn. Dock blifva uppenbarligen områdets gränser vexlande allt efter den plats i Sverige, der frihamn inrättas. Vid anläggning af svensk frihamn exempelvis vid Öresund skall man således hafva att rigta sin uppmärksamhet på insamlandet af exportgods, utom från vårt land, förnämligast från Finland och Östersjöprovinserna samt nordvestra Rysslands inre delar äfvensom på återsändandet till detta trafikområde af dess import af kolonial- och andra dermed likstälda varor. En frihamn längre upp vid Sveriges vestkust torde få anses kunna tillvinna sig ungefärligen samma trafikområde, dock med tillägg af vissa delar af Norge samt med något vidgade utsigter för finska transitaffärer, men med inskränktare utsigter för affärer på sydligare belägna delar af området. En frihamn vid ostkusten åter skulle kunna erhålla betydelse såsom centrum för de delar af vårt land, hvilkas affärer gå öfver ostkusthamnar, vidare för Finland och de nordligare Östersjöprovinserna samt möjligen äfven för derinvid belägna ryska orter.

Besvarandet af den förelagda frågan varder dock alltid mer eller mindre vanskligt, då här måste räknas med mycket osäkra faktorer. De förhållanden, som framgå af den statistiska utredning, komitén åvägabragt, gifva väl ett ganska kraftigt stöd åt det antagandet, att för svensk frihamn finnas utsigter till både nödigt trafikområde och erforderlig trafik, men någon fullt tillförlitlig beräkningsgrund kunna dessa förhållanden icke sägas erbjuda. Resultatet varder också helt naturligt synnerligen olika, om man afser inrättandet af en enda frihamn för Sverige eller utgår från förutsättningen att flere mindre sådana anstalter skola bringas i verksamhet. Olika varder också förhållandet, om man tänker sig en frihamn inrättad med syfte att med den köpenhamnska upptaga täflan äfven om besörjandet af direkta transmarina affärer, eller om man inskränker sig till att för svensk frihamn till en början uppställa den anspråkslösare uppgiften att samarbeta med ett annat och större centrum. Derest ej egna transmarina ångbåtslinier kunna såsom alltför dyrbara omedelbart uppsättas, bör man nemligen kunna anlita den utvägen att söka träffa uppgörelse om frihamnens eller frihamnarnas anlöpande af större utländska oceanångare.

Att emellertid en frihamn, äfven om den i början blott sålunda samarbetade med ett större trafikcentrum, dock skulle medföra fördelar för landets industri, handel och sjöfart, bör, såsom redan i allmänhet

antydts, icke dragas i tvifvelsmål. Dessa fördelar blifva helt naturligt större i samma mån som trafikområdet vidgas och medelst direkta förbindelser sammanknytes med aflägsnare trakter. I afseende å de fördelar, som kunna förväntas af frihamn, bör för öfrigt uppmärksamheten ånyo rigtas derpå, att alla förmåner, som äro förenade med frilager, äfven genom frihamn vinnas, men i än högre grad, då bland annat för frihamnens begagnande till varors uppläggning och behandling icke uppställas lika stränga vilkor som för frilagrets nyttjande till samma ändamål.

Sammanfattande det anförda, anser komitén, att det finnes förutsättningar för tillvinnande åt svensk frihamn af nödigt trafikområde, samt att frihamnsinstitutionen, i och för sig betraktad, är egnad att bereda vår industri, handel och sjöfart afsevärda fördelar. Denna åsigt hvilar väl icke — komitén har redan reserverat sig i detta hänseende — på en sådan grund, som kan läggas med siffror och statistiska data; men de af komitén ofvan framstälda förhållanden synas i sjelfva verket så talande, att, äfven utan en sådan grund, den principiella rigtigheten af den uttalade åsigten lärer få anses obestridlig.

Emellertid är det uppenbart, att för ett sådant företag som en frihamn kräfves ett mått af *uppoffringar*, både direkta och indirekta, som måste blifva synnerligen afsevärdt; och detta icke blott för sjelfva anläggningens åstadkommande och drifvande, utan ock för beredande af sådana lättnader för rörelsen, särskildt i afseende å fartygsumgälder, att trafiken ledes till och begagnar sig af den nya institutionen. Det gäller alltså att nu till besvarande upptaga frågan om beskaffenheten och möjligheten af dessa uppoffringar, så vidt angår svenska frihamnar.

Hvad då först sjelfva anläggnings- och driftkostnaderna angår, kan naturligen icke såsom måttstock tagas Hamburgs frihamn, der de snart sagdt oerhörda kostnaderna afsett bland annat utrymmandet af en tätt bebyggd stadsdel af icke obetydlig utsträckning. Någon säker ledning torde härvid icke heller kunna hemtas från de kostnader, som nedlagts å Köpenhamns, kanske i allt för stor skala tilltagna frihamn. Men i allt fall måste kostnaderna för en svensk frihamn beräknas blifva ganska ansenliga. Anordningen af en frihamn betingar nemligen alltid, att inseglingen göres lätt och trygg; att sjelfva hamnen göres så rymlig och så djup, att den kan beqvämligen nyttjas för ångfartyg af betydande drägtighet samt upptaga en stor trafik; att den utrustas med moderna anstalter för fartygs snabba lossning och lastning; att den förses med goda anordningar för varuförsel m. m. inom området samt med luftiga och rymliga magasin och att den erbjuder nödiga

lokala förutsättningar för drifvande af industriel verksamhet, hvilket allt icke åstadkommes utan betydliga kostnader. Dock är naturligen kostnadsfrågan i mycket beroende på lokala förhållanden, och under gynsamma sådana torde kostnaderna kunna hållas inom måttliga gränser. Kostnadsförslag, som genom enskild försorg blifvit uppgjordt för frihamn i Göteborg, slutar på en summa af mellan två och tre millioner kronor. Tillförlitligheten af denna beräkning är komitén väl icke i tillfälle att bedöma, men vill det dock synas komitén, att såväl i Göteborg som äfven exempelvis i Stockholm och Malmö frihamnar borde, helst om redan befintliga anläggningar åtminstone delvis kunde derför användas, kunna tillvägbringas för en ej alltför afskräckande kostnadssumma.

Då fråga är om svenska frihamnars åstadkommande, framställa sig vidare till besvarande spörsmålen, om staten skall bekosta anläggningen deraf och drifva den med sådana anstalter förbundna rörelsen, eller om saken skall lemnas att bero af enskild eller kommunal företagsamhet, med eller utan understöd af statsmedel. Komitén kan för sin del icke tillstyrka, att frihamn vare sig anlägges eller drifves af staten. Väl kan beredandet af medel att höja landets näringslif ingalunda anses främmande för ändamålet med statens verksamhet; dock torde staten i detta afseende böra i allmänhet inskränka sig till att främja och underlätta de enskildes sträfvan, der denna visar sig icke kunna med allenast egna krafter vinna ett mål, som af staten erkännes såsom godt och ledande till allmän nytta. Denna väg torde också vara den, som staten bör gå i afseende å frihamnar. Dessutom är hamnväsendet i Sverige icke i öfrigt en statsangelägenhet. Staten blott öfvervakar hamnväsendet; den understödjer vissa hamnanläggningar, och den fordrar i gengäld vissa garantier med hänsyn till arbetets utförande och vidmagthållande.

Frihamns anläggning och drift böra alltså, enligt komiténs mening, besörjas i första rummet af kommuner och enskilde. Antagligen komme förhållandet att blifva det, att en kommun ensam eller i förening med ett för ändamålet bildadt bolag inrättade frihamn, och att dennas drift sedermera öfverlätes å ett bolag under kontroll från kommunens sida. Om utsigterna i ekonomiskt hänseende för ett sådant företag torde komitén icke hafva att uttala sig. Det allenast bör framhållas, att syftet med ett eventuelt medgifvande till frihamnars inrättande ju är allmänt gagn, men icke beredande åt dem, som bringa företaget till stånd, af vinst å anläggningen, betraktad såsom affär; och såsom sådan får den heller icke anses.

Dock är det gifvet, att statens medverkan icke kan undvaras. Den rigtning, hvari denna medverkan bör lemnas, är redan antydd. Den bör bestå i att främja och understödja företaget, något som kan ske både direkt och indirekt; direkt genom att, derest, på ansökan af vederbörande, sådant efter pröfning finnes böra ega rum, staten för hamn- eller andra byggnaders åstadkommande lemnar understöd i form af lån eller statsbidrag, och indirekt genom att staten afstår från eller medgifver lättnad beträffande vissa af sjöfarten nu utgående umgälder; i enlighet med hvad egt rum i fråga om Köpenhamns frihamn, beviljar skattefrihet för hamnens område med derå uppförda byggnader, äfvensom, på sätt särskildt i Tyskland skett, underlättar exporten genom nedsatta jernvägsfrakter för gods, bestämdt till utförsel. Derförutan kunde frihamnstrafiken gynnas äfven genom subventioner åt reguliera exportlinier.

Hvad särskildt angår fartygsumgälderna, har redan vigten af att i allmänhet lindriga sådana umgälder utgå i frihamnar framhållits af komitén, och detta kraf framträder icke minst, då det gäller att planlägga en svensk frihamnsinstitution, enär hänsyn dervid gifvetvis måste tagas till skeppsumgälderna i den svenska frihamnen närbelägna främmande hamnar och särskildt i Köpenhamns nyinrättade frihamn. Sjöfartsafgifterna äro för öfrigt i vårt land i och för sig så tryckande, att det, vare sig frihamn kommer till stånd eller icke, synes vara önskvärdt att lindring i desamma må kunna beredas. Detta har också påyrkats i inkomna yttranden från särskilde komiterade i Stockholm, Göteborg och Malmö. I huru hög grad man i Köpenhamn kunnat genom omsättning af hamnafgiften för ingående till en varuafgift och afskaffande af vissa andra fartygsumgälder tillmötesgå trafikens kraf, framgår af den redogörelse för Köpenhamns frihamn, som af komitén lemnats i den af komitén meddelade öfversigten af utländsk lagstiftning. Komitén anser således beredande af afgiftslättnader åt sjöfarten vara en bestämd förutsättning, för att afsedt gagn skall kunna vinnas af svensk frihamn.

För åstadkommande af sådana lättnader erbjuder sig i första rummet en utväg, som delvis redan blifvit beträdd, men hvilken bör fortsättas och fullföljas. Härmed syftar komitén på frågan om *lastpenningarna*, hvilka komitén, i enlighet med hvad ock i förberörda yttranden tillstyrkts, anser böra i sammanhang med öppnande för trafik af svensk frihamn helt och hållet afskaffas, och detta icke blott för fartyg, som i frihamn in- och utlöpa, utan i hela landet, då nemligen en olikhet härutinnan skulle innebära en orättvisa mot de

hamnar, som icke vore frihamnar. Då komitén förordar borttagande af lastpenningarna, har komitén icke förbisett, att denna lindring kommer lika väl utländska som våra egna fartyg till godo. Men dels lägga våra traktater, innehållande klausuler om vare sig behandling af det främmande landets fartyg i afseende å skeppsumgälder lika med vårt lands eller om behandling såsom mest gynnad nation, hinder för ett annat förfarande, dels är det att hoppas, att de svenska fartygens antal just genom påverkan af de nu ifrågasatta nya institutionerna skall stiga på de utländska, Sverige trafikerande fartygens bekostnad.

I sammanhang härmed upptager komitén frågan om en annan lättnad för sjöfarten, som påkallas af frihamn. Komitén afser *fyr- och båkafgifterna* och sättet för deras beräkning. Ett upphäfvande af desamma och ett uppförande i riksstaten af ett anslag till fyr- och båkväsendet, såsom fallet är i Danmark, lärer väl icke kunna nu ifrågasättas, helst dessa afgifter helt nyligen reglerats, dervid den inrikes fyr- och båkafgiften bortfallit. Komitén anser det emellertid med hänsyn till frihamnstrafiken oundgängligt, att dessa afgifter dels nedsättas, dels ock antingen bestämmas att utgå efter lossadt och lastadt tonnage — önskvärdheten häraf har äfven framhållits i yttrandena till komitén — eller ock, enligt föredömet från Köpenhamn beträffande hamnafgifterna, omföras till en afgift å varorna att uppbäras, då dessa utgå från frihamn till afsättning inom landet. Då frihamn i tullhänseende betraktas såsom utrikes ort, vore det måhända rigtigast att beträda denna senare väg. Väl är det sant, att, äfven om afgiften beräknas direkt efter fartygets drägtighet, den likväl i sista hand drabbar varuegaren, men det skall sannolikt icke blifva möjligt att få till stånd en ordnad fartygstrafik på svensk frihamn utan någondera af de sist ifrågastälda ändringarnas genomförande. Knappast lärer man kunna hoppas, att svenska frihamnar alltid skola förse fartygen med eller att fartygen städse skola föra till sådana hamnar fulla laster, utan lära de ofta komma att der intaga eller lossa endast en del af sin last; och med afseende härå skulle bibehållandet af nuvarande grunder för fyr- och båkafgifternas utgående onekligen hämma eller omöjliggöra den lifligare sjöfart, man med gynsammare afgiftsgrunder synes kunna förvänta.

Det är tydligt, att hvad här sagts om fyr- och båkafgifterna äfven gäller om de afgifter, som af fartyg utgå till kommunernas hamnväsen. Äfven dessa, *hamnafgifterna för fartyg*, böra, om afsedt gagn skall kunna af frihamnen vinnas, göras så lindriga som det, med

hänsyn till för handen varande behof af inkomster för hamnväsendet, må vara möjligt, och böra äfven de af samma skäl, som anförts beträffande fyr- och båkafgifterna, antingen bestämmas att utgå efter lossadt och lastadt tonnage eller ock omföras till en varuafgift. Då emellertid denna fråga i första hand är beroende af kommunerna, bör det beaktas, att de från Stockholm, Göteborg och Malmö inkomna yttrandena alla innehålla ett uttalande om att vederbörande kommuner i detta fall antagas skola göra de eftergifter de finna möjliga.

Att utarbeta och afgifva några detaljerade förslag i afseende å de åtgärder för frihamnsinstitutionens genomförande, som ofvan framstälts såsom önskvärda eller nödvändiga, har komitén ansett falla utom ramen för dess rörande frihamnsfrågan gifna nådiga uppdrag. Men huru än de omförmälda uppoffringarna göras eller lättnaderna beredas, anser komitén, med stöd af det anförda, frågan om de materiella vilkoren för frihamnars åstadkommande och drifvande icke böra kunna lägga hinder i vägen för institutionens införande.

Mot denna institution kunna visserligen äfven rigtas anmärkningar af hufvudsakligen enahanda art som de, hvilka framstälts mot frilagersinstitutionen, och hvilka komitén ofvan sökt bemöta. Då komitén dervid funnit dessa anmärkningar antingen icke förtjena afseende eller ock böra föranleda allenast till vissa angifna lagstiftningsåtgärder angående frilager, men icke till frilagersinstitutionens förkastande, gäller alltså enahanda omdöme om motsvarande anmärkningar rörande frihamnsinstitutionen, dock med de modifikationer, som påkallas af sjötrafiken. För öfrigt bör det här icke lemnas utan uppmärksamhet, att inom Riksdagen frihamnsfrågan vunnit understöd af frilagrets motståndare lika väl som af dem, hvilka önskat denna senare institution.

Af det anförda framgår, att komitén anser, det *frihamnsanläggningar i Sverige äro både möjliga och lämpliga.*

Huruvida nu emellertid utsigter finnas för att frihamnar här verkligen skola komma till stånd, derest de varda medgifna under de förutsättningar komitén framhållit, derom lärer det icke tillkomma komitén att för egen del uttala något omdöme, liksom det icke heller torde vara komiténs uppgift att utreda, å hvilka orter frihamnar lämpligast böra inrättas. Det allenast må framhållas, att, enligt hvad de från Stockholm, Göteborg och Malmö inkomna utlåtanden i ämnet gifva vid handen, inom dessa kommuner, hvilka synas bjuda de störsa förutsättningarna för att kunna samla den för en frihamn nödiga trafiken och hvilka äfven torde vara de, som kunna bringa de största pekuniära offer för utförande af en frihamnsanläggning, frihamnsfrågan stälts på dagordningen och äfven delvis omsatts i handling, i det att för-

beredande åtgärder vidtagits för sakens bringande till verkställighet, då lagstiftningen det tillåter. Får man döma häraf, vill det således synas, som om både intresse och offervillighet för saken vore rådande inom landet. Denna omständighet torde derför äfven få anses gifva komiténs åsigt om möjligheten och lämpligheten af frihamnsanläggningar ett ganska starkt stöd. Vid sådant förhållande anser komitén, att lagstiftaren bör tillse, det den svenska tullagstiftningen icke förhåller svenske näringsidkare lättnader i tullhänseende, som icke strida mot de principer, hvarpå samma lagstiftning hvilar, och att han alltså bör, äfven om han icke skulle känna sig öfverbevisad om, utan till och med ställa sig något tviflande gent emot de längst gående, på frihamnsinstitutionen grundade förväntningarnas uppfyllelse, dock genom lagbestämmelser, som medgifva institutionens införande, bereda möjlighet dertill.»

På grund häraf och i enlighet med den uppfattning om sitt uppdrag, som komitén, enligt hvad ofvan berörts, i början af betänkandet uttalat, hade komitén att angifva sin åsigt om de allmänna vilkor, hvarunder frihamnar borde kunna här medgifvas och rörelsen i dem drifvas, och då så skedde, angåfve komitén på samma gång de hufvudgrunder, hvarpå de i dess förslag till förordning om frilager och frihamn intagna bestämmelser om frihamnar hvilade.

Komitén har dervid först uttalat, att, enligt dess uppfattning af hvad i ämnet förekommit inom Riksdagen, med den institution, som ifrågasatts att under benämningen frihamn införas i den svenska tullagstiftningen, afsetts icke ett sådant tullupplag med hamn, som oftast betecknades med ordet fridocka, utan en anstalt, utrustad med friheter och lättnader, motsvarande dem, som ansetts kunna medgifvas i Hamburgs och Köpenhamns frihamnar. Komitén vore ock för sin del öfvertygad om att en fridocka icke skulle visa sig motsvara de fordringar, man hade rätt att ställa på en ny tullinstitution, inrättad bland annat, i syfte att bjuda vårt näringslif det mest tidsenliga vapen i den ekonomiska täflingskamp, som, hvad vårt land anginge, till hufvudsaklig del leddes från Hamburg och Köpenhamn; och komitén hade derför vid utarbetande af sitt förslag såsom den för sig ledande grundsatsen uppstält, att för svensk frihamn borde medgifvas alla de friheter och lättnader i afseende å behandling och bearbetning af gods samt utöfvande af verksamhet inom frihamnen, hvilka, ledande till svenska industriens, handelns och sjöfartens fromma, vore förenliga med bevarande af full trygghet för att de fastställda tullafgifternas utbekommande icke genom

frihamnen i den ringaste mån sattes på spel. Med tillämpning af denna grundsats hade i komiténs förslag uttalats, att frihamn skulle i fråga om tull- och tillverkningsafgifter anses såsom utrikes ort, hvaraf blifvit en följd att fartyg och gods inom frihamn icke skulle vara underkastade vidare tillsyn från tullverkets sida, än som erfordrades för utöfvande af kontroll å efterlefnaden af de angående frihamn meddelade allmänna eller särskilda föreskrifter. Fiktionen om frihamn såsom utrikes ort hade också medfört de korollarier, att från inrikes ort till frihamn inkomna varor skulle i fråga om rätt till restitution af tull- och tillverkningsafgifter, äfvensom i öfrigt i tullhänseende betraktas såsom från riket utförda samt således vid återinförsel underkastas samma behandling, som direkt från utrikes ort till frihamn inkommet gods skulle undergå, då det från frihamnen infördes i riket. Det vore af författningsförslaget utan vidare klart, att varor äfven i frihamn finge ompackas, delas, bearbetas och i öfrigt behandlas alldeles som om de, ur svenska tullverkets synpunkt sedt, icke befunne sig inom svenskt område.

Frihamn kunde, enligt förslaget, inrättas i eller i närheten af stapelstad med tullkammare under tullförvaltares öfverinseende och skulle naturligen liksom frilagret stå under tullverkets uppsigt och bevakning. För frihamn fordrades ett till sina gränser noggrannt bestämdt område, omfattande dels hamn och tillhörande anstalter för sjöfarten, dels ett derinvid beläget, genom hägnad från vidliggande mark afspärradt landområde med byggnader och upplagsplatser. Liksom frilagret skulle frihamn vara anordnad så, att erforderliga tullkontroller kunde deröfver utöfvas. Tillträde till anstalten och lokaler derinom skulle stå vederbörande tulltjenstemän öppet, och samma fordringar som vid frilager gälla vid frihamn beträffande anordnande af lämpliga vakt- och expeditionsrum, bevakning af utgång åt landsidan samt rätt för tulltjenstemän att visitera utgående personer. Derjemte fordrade förslaget, såsom naturligt vore, särskild bevakning af frihamn äfven åt sjösidan. Deremot hade det synts komitén billigtvis icke kunna såsom ett allmänt vilkor för frihamns inrättande och drift uppställas, att anstaltens egare skulle gälda statens kostnad för tullbevakning, bokföring och expedition vid frihamn; ett sådant vilkor hade heller icke, så vidt för komitén vore kändt, blifvit af någon ifrågasatt. Skulle det emellertid finnas lämpligt, att sagda kostnad eller viss del deraf skulle utgöras af frihamns egare, vore detta en fråga, som finge bero på särskildt beslut.

Tillstånd att inrätta frihamn, hvarmed naturligen vore förenad rätt att också drifva anstalten, finge icke utan Konungens tillstånd öfverlåtas å annan och kunde enligt förslaget vinnas af stadskommun eller aktie-

bolag, som bestode af uteslutande svenske delegare och hvars styrelse utgjordes af här i riket bosatte svenske undersåtar.

Äfven för frihamn skulle finnas reglemente, som för sådan inrättning fastställdes af Konungen, äfvensom af Kongl. Maj:ts befallningshafvande fastställd taxa å afgifter för begagnande af byggnad, magasinsrum eller upplagsplats inom frihamn. Innan frihamnen finge begagnas, skulle vidare styrkas, att den vore utförd enligt fastställd plan. Tillstånd till frihamnens öppnande skulle meddelas af generaltullstyrelsen, som derom utfärdade allmän kungörelse.

Förslaget förbjöde äfven att inom frihamn upplåta och använda byggnad till bostad, dock med visst af omständigheterna betingadt undantag. Deremot upptoge förslaget icke någon bestämmelse motsvarande den, som, hvad anginge frilager, förbjöde upplåtelse af byggnad, magasinsrum eller upplagsplats åt annan än den, hvilken, enligt hvad i förordningen sades, blifvit af generaltullstyrelsen godkänd såsom frilagershafvare. En dylik inskränkning i rätten att begagna frihamn skulle belägga rörelsen derinom, hvilken fordrade friare former än frilagersrörelsen, med så tryckande band, att institutionens syfte derigenom skulle väsentligen förryckas. Till frihamn torde ofta med fartyg ankomma varor, till hvilka godsegare icke anmälde sig eller hvilka icke vore afsedda att inom frihamn uppläggas, utan allenast att passera densamma för transitförsändning eller intagning å annat upplag. Hvad åter anginge drifvande af industriel verksamhet inom frihamn, skulle dertill fordras tillstånd af Konungen. Sådant tillstånd skulle likväl icke kunna afse boktryckerirörelse eller verksamhet, egnad att medföra fara eller olägenhet för anstalten eller der intagna varor.

Detaljförsäljning af varor skulle vara förbjuden äfven inom frihamn, dock med det af sjöfartsrörelsen inom frihamnen påkallade undantag, att efter särskildt tillstånd af Konungen detaljhandel med fartygsproviant och andra skeppsförnödenheter skulle få ega rum under de vilkor, Konungen bestämde. Icke heller skulle till förtäring eller eljest till personligt bruk inom frihamn få användas utländska varor af tullpligtigt slag, som ej förut blifvit i riket infortullade, eller svenska varor, för hvilka restitution af tull- eller tillverkningsafgifter blifvit vid utförseln till frihamnen ifrågasatt; dock med vissa nödvändiga undantag i afseende å proviantartiklars användande af besättningar å fartyg.

Hvad anginge de varuartiklar, som, enligt förslaget, skulle vara tillåtna eller förbjudna att i frihamn införas, skulle härom gälla hvad om varors intagning å frilager föreslagits. Dock skulle fartyg, som innehade till införsel i frihamn förbjudet gods, få, der sådant ej strede

mot föreskrift i annan författning, ingå i frihamn, under vilkor att godset ej der lossades eller i annat fartyg omlastades.

Äfven frihamnsegare skulle gifvetvis kunna vinna rätt att angående i frihamnen upplagdt gods utfärda warrants.

Vidare lemnade förslaget de regler för trafiken till och från frihamn, som funnits böra i tullhänseende meddelas, dervid beträffande behandling af fartyg och last inom hamnen föreslagits många till trafikens beqvämlighet syftande och af begreppet frihamn betingade lättnader från de enligt tullagstiftningen i allmänhet gällande regler. Den ledande grundsatsen hade äfven här varit den, att frihamnen vore att betrakta såsom utrikes ort, och att formaliteter, hvilka ej kräfdes för bevarande af statsverkets rätt, borde bortfalla. Gifvet vore det emellertid, att frågan om de lättnader särskildt för den sjöväga frihamnstrafiken, hvilka i tullhänseende kunde lämpligen medgifvas, i mycket hög grad påverkades af lokala förhållanden, hvadan planläggande af den nya institutionen framför allt i detta afseende varit underkastadt många vanskligheter. Komitén vore heller icke blind för att, sedan frihamn kommit till stånd och någon tids erfarenhet om de nu föreslagna bestämmelserna, der de blefve gillade, vunnits, ändringar i eller tillägg till desamma skulle finnas behöfliga. I Danmark hade man gått en annan väg, i det man, först då den köpenhamnska frihamnen låg färdig att öppnas, utfärdat bestämmelser för frihamnstrafiken i tullhänseende, dock icke ens då slutligt, utan i form af ett interimistiskt reglemente. Den svenske lagstiftaren, hvilkens uppgift nu vore att ordna frihamnsinstitutionen i allmänhet, utan att något visst fall förelåge, borde dock enligt komiténs åsigt icke lämpligen följa samma väg och kunde svårligen underlåta att i den allmänna författningen intaga de bestämmelser i förevarande hänseende, som kunde blifva gemensamma för sjöfart och varuförsel till och från svenska frihamnar, helst antagligen frihamnars inrättande komme att blifva ganska mycket beroende af de allmänna vilkor, hvarunder trafikerande finge göra sig denna institution till godo, och hvarom alltså kännedom icke borde saknas. Komitén hade, med afseende härå och oafsedt de vanskligheter den mött, ansett sig böra afgifva förslag i detta ämne, dervid dock utväg i förslaget öppnats såväl till komplettering af som till jemkning och lättnader i de allmänna reglerna. Hvad särskildt anginge varuförsel till och från frihamn landvägen, vore derför i förslaget bestämmelser intagna liknande de för frilager förordade.

Till vinnande af bestämmelsernas behöriga efterlefnad vore deras öfverträdande i allmänhet belagdt med ganska stränga straff.

Sedan derefter en närmare motivering lemnats för vissa af de särskilda bestämmelser, som innehållas i komiténs förslag till förordning om frilager och frihamn, har komitén, beträffande det nämnda förslag såsom bilaga vidfogade förslaget till förordning ensamt om frilager, yttrat, att, då det icke bestämdt ingått i komiténs uppdrag att utarbeta förslag till lagstiftning angående frihamn, komitén ansett det rigtigast att öfverlemna särskildt förslag till förordning endast om frilager, hvarför komitén ur ofvanförstberörda förslag frånskilt de bestämmelser, som afsåge frilager, och sammanfört dessa uti ifrågavarande bilaga.

Vidkommande de af komitén föreslagna ändringar i gällande tullstadga har komitén förmält, att dessa i hufvudsak vore öfverensstämmande med de i kommerskollegii och generaltullstyrelsens utlåtande af den 4 juni 1885 öfver komitéförslaget af år 1884 tillstyrkta ändringar i samma stadga, som ansetts påkallade af då föreliggande förslag till förordning angående frilager. Då alla bestämmelser angående inrättande af frihamn samt om sjöfart och varuförsel till och från sådan hamn blifvit intagna i komiténs förslag till förordning om frihamn och frilager, hade några af frihamnsinstitutionen beroende ändringar ej vidtagits i tullstadgan; men det hade synts komitén böra i denna stadga intagas en hänvisning till författningen rörande frihamn; och hade denna hänvisning lemnats i en särskild §, som komitén funnit lämpligast kunna införas sist i tullstadgan.

Slutligen har komitén i fråga om det af komitén framstälda förslag till ändringar i nådiga förordningen angående frilager för proviantering af fartyg i Öresund den 18 september 1874 anfört, att, enligt hvad af komiténs utlåtande och förslag framginge, densamma, lika med 1882 års komité, för den ifrågastälda nya frilagersinstitutionen föreslagit benämningen frilager. I afseende å en sådan benämning hade embetsverken i deras utlåtande öfver omförmälda komités förslag erinrat, att det genom nyssnämnda nådiga förordning medgifna frilagret, hvilket i åtskilliga afseenden, såsom, bland annat, derutinnan att det gods, som derå upplades, befunnes under godsegarens egen vård, skilde sig från det föreslagna, icke komme att genom detta göras öfverflödigt, och att, då således två väsentligt olika frilagersinrättningar komme att bestå jemte hvarandra, skäl syntes förefinnas att till benämningen på något sätt skilja dem från hvarandra tydligare, än som skulle ske genom den af komitén föreslagna benämningen »frilager». Denna erinran syntes föredragande departementschefen grundad, och den af embetsverken föreslagna benämningen »allmänt frilager» blef i stället använd i Kongl.

Maj:ts år 1886 afgifna förslag. Med fullt instämmande i de utaf embetsverken angifna skäl för olämpligheten af att använda en och samma benämning för de ifrågavarande båda institutionerna, hade komitén dock funnit en annan utväg än den af embetsverken föreslagna böra anlitas för undvikande af den påpekade oegentligheten. Utom det att det syntes olämpligt att åt den större och vigtigare institutionen gifva en tyngre och ovigare benämning än åt den till användningen inskränktare institutionen, hade komitén, med afseende derå att i dess förslag dels uppstälts vissa kompetensvilkor både för frilagers inrättande och för att innehafva lokal derinom, dels äfven stadgats vissa inskränkningar vid frilagrets nyttjande för sitt ändamål, ansett benämningen »allmänt frilager» blifva i viss mån vilseledande. Och då härtill komme, att användandet endast af benämningen frilager för det i 1874 års författning afsedda särskilda upplag för proviantering af fartyg synts komitén äfvenledes icke fullt egentligt, hade komitén ansett de ifrågavarande institutionerna lämpligen böra till benämningen särskiljas derigenom, att åt den genom 1874 års förordning medgifna institution gåfves den ändrade benämningen *provianteringsfrilager*. Komiterade hade derför uppgjort ifrågavarande förslag till redaktionsjemkningar i sagda förordning.

I sitt öfver komiténs betänkande afgifna underdåniga utlåtande hafva kommerskollegium och generaltullstyrelsen anfört, att, hvad först anginge frågan om frilagersinstitutionens införande i vårt land, embetsverken redan förut en gång haft tillfälle att i denna fråga gemensamt sig yttra, nemligen i det underdåniga utlåtande, embetsverken, på grund af erhållen nådig befallning, den 4 juni 1885 afgifvit öfver särskilda den 27 oktober 1882 förordnade komiterades betänkande jemte förslag till förordningar om kreditupplag och frilager samt deraf beroende ändringar i tullstadgan och handelsbalken.

Med afseende å de väsentliga fördelar frilagersinstitutionen, hvilken då liksom nu förutsatts icke skola föranleda till någon kostnad för statsverket, enligt embetsverkens åsigt skulle komma att medföra för den svenska handeln, tillstyrkte embetsverken i berörda underdåniga utlåtande, att denna institution måtte, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med det då föreliggande förslaget, i den svenska tullagstiftningen införas. Några omständigheter hade icke derefter tillkommit, som kunde

föranleda embetsverken att frångå sin då uttalade mening, om än embetsverken med hänsyn till de förändringar, som sedan dess vidtagits i Sveriges tullsystem, måste i likhet med nu ifrågavarande komité finna ej mindre att för rättigheten att inrätta och begagna frilager numera borde i åtskilliga hänseenden stadgas vilkor, hvilka vid förberörda tidpunkt ej kunde anses behöfliga, än äfven att till förebyggande deraf, att vissa varuartiklar, i hvilkas vigt enligt gällande tulltaxa afdrag ej finge ega rum för omslag, askar m. m., skulle genom att å frilager ompackas i vida lättare emballage, än hvari det vore möjligt att införa dem från utrikes ort, eller helt och hållet befrias från emballage kunna undgå en ofta ganska betydlig del af det bestämda tullbeloppet, institutionens införande ovilkorligen förutsatte sådana ändringar i tulltaxan att för antydda artiklar nettoförtullning efter en förhöjd tullsats infördes.

Då berörda föreskrifter om inbegripande i varans vigt af omslag etc. hufvudsakligen tillkommit i syfte att underlätta tullbehandlingen af ifrågavarande artiklar samt att åstadkomma enhet deri, kunde embetsverken visserligen icke undgå att finna ganska stora betänkligheter möta mot dylika ändringars vidtagande, men dessa betänkligheter syntes dock embetsverken icke böra tillmätas den betydelse, att på grund af dem frilagersinstitutionen borde tillbakavisas.

För de af komitén föreslagna förbud mot intagande å frilager af spanmål, äfvensom af bränvin och sprit för annat ändamål än för användning till tillverkning af andra varor ansåge embetsverken giltiga skäl hafva anförts; och mot de bestämmelser rörande frilager, komitén i öfrigt föreslagit, hade embetsverken icke i hufvudsak funnit något att erinra, om än desamma synts embetsverken gifva anledning till vissa detaljanmärkningar.

Hvad åter anginge frihamnsinstitutionen, kunde embetsverken i åtskilliga afseenden icke dela komiténs derom uttalade uppfattning. Till en början hyste embetsverken tvifvel om, huruvida den vigtigaste förutsättningen för att anläggningen af frihamn skulle uppfylla det dermed afsedda ändamål, eller tillräckligt utländskt uppland förefunnes för en sådan anläggning inom vårt land. Afsättningen af det egna landets produkter, äfvensom införandet dit af produkter, som der skulle förbrukas, kunde nemligen uppenbarligen icke hafva fördel af frihamn i annan mån än så vida denna verkligen blefve, på sätt komitén föreställt sig skola blifva fallet, ett centrum för mera omfattande transit- och exporthandel, hvilket åter förutsatte tillgången till något afsevärdt utländskt uppland. Embetsverken hölle dock före att tillräckligt

sådant, hvad Sverige beträffade, icke funnes hvar helst en frihamn här i landet blefve anlagd, i synnerhet som trafiken på det största, för vårt land påräkneliga utländska trafikområdet, nemligen Finland och Ryssland, icke torde med afseende på befintligheten af Köpenhamns och Tysklands frihamnar kunna antagas blifva på långt när odelad. Visserligen kunde embetsverken för denna sin uppfattning lika litet åberopa några på tillförlitliga beräkningar grundade skäl som komitén för sin motsatta åsigt; men erfarenheten från Köpenhamns frihamn, der trafiken hittills näppeligen torde hafva motsvarat förväntningarne, oaktadt derstädes Sverige kunde såsom utländskt uppland påräknas, syntes dock gifva stöd för embetsverkens mening.

Vidare hade komitén såsom en bestämd förutsättning för att afsedt gagn skulle kunna vinnas af svensk frihamn uppstält, att lättnader bereddes i de nu å sjöfarten hvilande umgälder till statsverket, samt i sådant hänseende ansett erforderligt, att lastpenningarne för hela landet afskaffades och att fyr- och båkafgifterna dels nedsattes, dels ock antingen bestämdes att utgå efter lossadt och lastadt tonnage eller ock omfördes till en afgift å varorna att uppbäras, då dessa utginge från frihamn till afsättning inom landet. Härigenom torde frågan om frihamnsinstitutionens införande hafva gifvits en större räckvidd än såsom afseende allenast frågan om inrättande af en lämplig tullupplagsinstitution. För bedömande af frågan i denna omfattning syntes embetsverken nödvändigt, att ett öfvervägande af å ena sidan de fördelar, frihamnsinstitutionen skulle erbjuda landet i dess helhet, mot å andra sidan de uppoffringar, som sålunda blifvit ifrågasatta, egde rum, i hvilket afseende embetsverken för sin del ansåge de fördelar, som komitén framhållit skola beredas af ifrågavarande institution utöfver dem, hvilka frilagersinstitutionen skulle erbjuda, så mycket mera vara tvifvelaktiga som sagda fördelar torde vara beroende uteslutande af huruvida för ändamålet tillräckligt utländskt uppland kunde påräknas, i fråga hvarom embetsverken dock, på sätt här ofvan redan anförts, betviflade att komiténs förväntningar skulle varda uppfylda.

I allt fall torde, för så vidt, på sätt komitén ansett, frihamnsinstitutionen skulle vara betingad af de nuvarande fartygsumgäldernas afskaffande, nedsättning eller utgörande efter andra än för närvarande gällande grunder, vara nödvändigt, att, innan allmänna bestämmelser meddelades rörande inrättande af frihamn, visshet blefve vunnen i hvad mån några sådana förändringar i afseende å dessa umgälder, som nyss antydts, lämpligen kunde genomföras.

Slutligen och med afseende å de af komitén angifna förutsätt-

ningar, att statsverket derjemte skulle vidkännas kostnader ej mindre för aflönande af erforderlig tullpersonal vid frihamn, än äfven i form af bidrag för sådan anstalts anläggning m. m., ansåge embetsverken jemväl ur denna synpunkt böra kunna ifrågasättas lämpligheten att genom generella lagbestämmelser rörande frihamn staten sålunda bundes vid kostnader till obestämda belopp. Hvad anginge de af komitén föreslagna speciella bestämmelserna rörande trafiken till och från frihamn, så syntes embetsverken ej heller lämpligt att i detta ämne meddela en för frihamnar i allmänhet gällande författning, då, på sätt komitén ock sjelf framhållit, de i detta afseende erforderliga och lämpliga föreskrifter i mångt och mycket måste blifva beroende af hvarje hamns läge och lokala förhållanden i öfrigt, för så vidt å ena sidan nödig säkerhet för kronans rätt skulle kunna bibehållas och å andra sidan trafikens befogade kraf å lättnader behörigen tillgodosåges. Det torde nemligen vara uppenbart, att åtskilliga bestämmelser, särskildt rörande trafiken sjöledes, måste varda väsentligen olika för frihamn i exempelvis Stockholm än för frihamn i Malmö med dess belägenhet omedelbart vid öppen sjö.

Med de nu gjorda anmärkningarne ville embetsverken dock ingalunda hafva uttalat, att icke möjlighet skulle kunna beredas en kommun eller ett konsortium af enskilda personer, som sådant åstundade, att anlägga frihamn i Sverige, utan hölle endast före, att frågan härom borde i hvarje särskildt fall pröfvas och bestämmelser meddelas, lämpade efter den ifrågakomna platsens läge och lokala förhållanden. Så hade ock skett såväl i Danmark som i Tyskland.

Embetsverkens granskning af det utaf komitén afgifna förslag till gemensam förordning om frilager och frihamn hade ock gifvit stöd för embetsverkens nyssberörda uppfattning derom att det vore mindre lämpligt att generella bestämmelser meddelades, afsedda att tillämpas för frihamn hvar helst den anlades, enär, om än vissa af de af komitén föreslagna bestämmelser vore af mera konstitutiv beskaffenhet och syntes böra ligga till grund för bestämmelser om frihamn hvarhelst en sådan måtte komma till stånd, åtskilliga andra af sagda bestämmelser dock vore af den innebörd, att desamma vid granskningen gifvit anledning till olika anmärkningar, allt efter som frihamnen antoges skola vara belägen å den ena eller andra af de orter, hvarom torde blifva fråga för anläggning af dylik hamn. Vid sådant förhållande och då de ofvan såsom mera konstitutiva antydda bestämmelserna i allmänhet sammanfölle med motsvarande bestämmelser rörande frilager, hade embets-

verken ansett sig icke ega anledning att närmare redogöra för detaljgranskningen af förslagen om frilager och frihamn, än för så vidt de afsåge frilagersinstitutionen.

I särskilda underdåniga skrifter hafva *dels* G. Beijer, Axel Agri, R. F. Berg med flere, såsom af stadsfullmägtige i Malmö utsedde komiterade, *dels* handels- och sjöfartsnämnden i Göteborg, *dels ock* Stockholms stads handels- och sjöfartsnämnd anhållit, att Eders Kongl. Maj:t täcktes vidtaga åtgärder för fastställande och kungörande af de allmänna vilkor, under hvilka frihamnar måtte kunna inom riket inrättas.

Härjemte hafva i en till Eders Kongl. Maj:t ingifven skrift af den 15 februari innevarande år K. A. Almgren, G. Abramson, Otto Dahlström, John Engellau m. fl. köpmän och fabriksidkare i Stockholm, under erinran att ofvanbemälde af Eders Kongl. Maj:t den 5 oktober 1894 tillsatta komité i sitt den 22 juni 1895 afgifna underdåniga betänkande funnit, att frilagersinstitution skulle lända vårt näringslif till afsevärdt gagn, äfvensom att kommerskollegium och generaltullstyrelsen i det af dem afgifna underdåniga utlåtande uttalat sig för nämnda institutions införande, tillika anfört, att som de vore lifligt öfvertygade om de stora fördelar, som härigenom skulle beredas såväl vår handel som vår industri, i det att möjlighet till väsentligt ökad afsättning på grannländerna genom frilagersinstitutionen skulle beredas och då det för frågans lösning vore af vigt att kunna påvisa, det inom affärsverlden ett verkligt intresse för denna sak förefunnes, bemälda personer förklarade sig villiga att på i hufvudsak de vilkor, som komiténs förslag angåfve, och sedan vederbörlig lagstiftning utfärdats begagna sig af frilagersrättigheter. Då det af frågans behandling i Riksdagen framginge, att de betänkligheter mot förslaget, som der uttalades, hufvudsakligen afsåge ett eventuelt kringgående af brutto-förtullningen för de utländska varor, som å frilagret upplades, hvarigenom en minskad statsinkomst skulle vållas och en oberättigad fördel beredas de köpmän, som å frilagret hade lokaler, ville petitionärerna påpeka, att denna fara lämpligast torde kunna afvärjas genom en tilläggstull för de artiklar, som nu vore underkastade bruttoförtullning, när de från frilager i riket infördes. Petitionärerna afsåge icke att genom frilagret bereda sig otillbörliga lättnader vid importen framför sina konkurrerande landsmän,

utan eftersträfvade endast det vigtiga målet att varda satta i stånd till framgångsrik täflan med utlandet i afsättningen på grannländerna af importerade varor såväl enbart som i förening med svenska produkter äfvensom genom tillverkning å frilagret för export af industrialster, framstälda af dels inhemska, dels ock tullpligtiga råvaror eller halffabrikat. Under åberopande af de skäl, som af ofvanberörda komité och embetsverk blifvit anförda, anhölle petitionärerna, det täcktes Eders Kongl. Maj:t till Riksdagen aflåta proposition om de lagar, som kunde för inrättande af frilager i Sverige vara af nöden.

Sedan jag i anledning af hvad sålunda förekommit i skrifvelse den 26 sistlidne juni anmodat kommerskollegium och generaltullstyrelsen att till Eders Kongl. Maj:t inkomma med gemensamt underdånigt utlåtande angående hvilka ändringar i eller tillägg till gällande tulltaxa kunde, under förutsättning att frilagersinstitutionen komme till stånd, i det af bemälde köpmän och industriidkare i Stockholm angifna syfte böra vidtagas, hafva embetsverken, efter det generaltullstyrelsen infordrat yttranden i ärendet från packhusinspektionerna i Stockholm och Göteborg samt tullkammaren i Malmö, i sitt den 4 sistlidne november afgifna underdåniga utlåtande anfört följande.

Det hade ofta framhållits mot frilagersinstitutionen, att, om densamma infördes i Sverige, hvarest tullen för ett stort antal varor beräknades efter bruttovigt, en del importörer skulle begagna sig af frilagersrätten för att genom borttagande eller utbytande å frilagret af de utländska emballagen till dylika varor undandraga sig större eller mindre del af den för varorna fastställda tullen, hvarigenom frilagersinnehafvare skulle kunna bereda sig oberättigade fördelar, och att så skulle blifva förhållandet, derest icke en förändrad lagstiftning lade hinder härför, syntes vara uppenbart. För att förekomma dylika missbruk af frilagersrätten hade, såsom ofvan nämnts, förenämnda komité ifrågasatt borttagandet vid vissa rubriker i tulltaxan af nu gällande föreskrift att vid varans förtullning afdrag ej finge ega rum för vigt af omslag, askar, inlägg m. m. samt att en motsvarande höjning af tullsatserna gjordes; och hade på uppdrag af komitén packhusinspektionen i Stockholm utarbetat ofvanberörda, betänkandet bilagda promemoria angående de förhöjningar i tullsatserna, som i så fall skulle erfordras, till hvilken promemoria inspektionen i sitt till generaltullstyrelsen afgifna yttrande gjort några tillägg.

Det kunde icke förnekas, att genom det af komitén ifrågasatta förfaringssättet en af de väsentligaste anmärkningarne mot frilagersinstitutionens införande i riket skulle bortfalla, och embetsverken skulle

för sin del icke tveka att tillstyrka denna åtgärd, derest det i och för frilagersinstitutionens införande vore oundgängligen nödvändigt att vidtaga en i det nuvarande tullbehandlingssättet så genomgripande förändring som borttagandet af nu gällande föreskrift om vissa varors bruttoförtullning. Nämnda föreskrift hade tillkommit för att underlätta tullbehandlingen och åvägabringa likformighet häri, och borttoges densamma, komme detta att medföra ökadt besvär och större tidsutdrägt vid förtullningsgöromålen, hvilket icke syntes vara förenligt med de kraf på snabb expedition, som under den alltjemt ökade varuimporten gjorde sig gällande. För frilagersinstitutionens införande syntes ej heller en dylik åtgärd vara erforderlig, enär den af köpmän och industriidkare i Stockholm föreslagna åtgärden att vid förtullning från frilager af varor, som nu förtullades efter bruttovigt, belägga desamma med tilläggstull uppenbarligen ledde till samma mål, som åsyftats med förslaget om bruttoförtullningens borttagande. Äfven om denna åtgärd icke vore så principielt rigtig som den af komitén ifrågasatta, syntes densamma dock vara fullt betryggande mot förutnämnda eventuella missbruk af frilagersrätten, och enär derigenom någon rubbning i det nuvarande för en snabb expedition erforderliga tullbehandlingssättet ej komme att uppstå, syntes ifrågavarande åtgärd i frilagersfrågans nuvarande läge obetingadt vara att föredraga.

Genom bestämmande af tilläggstull för vissa varor vid förtullning från frilager uppstode visserligen den oegentligheten, att för dessa varor tullen ej alltid komme att blifva alldeles densamma som vid direkt förtullning, men genom de olika sätt, hvarpå en och samma vara kunde förpackas, förekomme redan nu, att tullen, beräknad efter varans nettovigt, komme att ställa sig olika, beroende på emballagets tyngd, och nu nämnda olägenhet komme dessutom att betydligt förminskas, ju färre varorna, som skulle drabbas af tilläggstull, blefve. Den af packhusinspektionen i Stockholm år 1895 afgifna, förut omnämnda promemoria vore uppgjord under den förutsättningen, att ur tulltaxan skulle borttagas en del föreskrifter om inberäknande i vigten af askar, omslag, inlägg m. m. utan att härigenom någon minskning af tullinkomsterna skulle uppstå, och till följd häraf måste nämnda promemoria omfatta en mångfald olika varor, men häraf följde icke, att samtliga dessa varor, om nämnda föreskrifter bibehölles och tilläggstull vid förtullning från frilager i stället infördes, skulle drabbas af dylik tull. Nämnda inspektion hade också i sitt till generaltullstyrelsen nu afgifna yttrande i ärendet anfört: »Om emellertid frilager inrättas och tilläggsafgifter anses skola komma till stånd, torde dessa måhända böra inskränkas till de

artiklar, beträffande hvilka, med hänsyn till beskaffenhet, tullafgift, betydenhet i import och nu brukligt förpackningssätt, det i och för tullbehandlingen kunde antagas ifrågakomma och vara med någon egentlig vinst förenadt att på frilagret borttaga eller förändra emballaget», och med tillämpning af denna åsigt, som embetsverken för sin del omfattade, skulle en eventuel tilläggstull icke behöfva utsträckas till något större antal varor. Erfarenheten hade derjemte visat, att importörer allt mer och mer införde de varor, som vore underkastade bruttoförtullning, i möjligast lätta förpackning eller i sådant emballage, som ej skulle inberäknas i vigten, och till följd häraf hade nu gällande föreskrift om inberäknande af vigten å askar, omslag, inlägg m. m. betydelse hufvudsakligast för varor af mera ömtålig beskaffenhet, för hvilka ett skyddande emballage kring de särskilda artiklarne befunnes vid längre transporter nödvändigt. Vid andra varor, som redan nu kunde införas inlagda endast i papper eller i sådana emballage, för hvilka afdrag i vigten medgåfves, och som, åtminstone i handelsrörelsen, verkligen på dylikt sätt importerades, syntes i allmänhet icke behöfva fästas afseende, då fråga nu uppstått att genom en tilläggsafgift vid förtullning från frilager förekomma eventuella missbruk genom borttagande eller utbytande å frilagret af de utländska emballagen. I likhet med nyssnämnda inspektion ansåge derföre embetsverken, att endast ett fåtal artiklar behöfde åsättas tilläggstull och att denna tull borde utgå endast när varorna vid införsel från frilager uppvägdes oemballerade eller i allenast pappersomslag, samt att de således i annat fall ej skulle draga högre tull än den allmänna tulltaxan föreskrefve.

Då embetsverken således funne, att, derest frilagersinstitutionen komme till stånd, den af köpmän och industriidkare i Stockholm föreslagna åtgärden att vid förtullning från frilager åsätta vissa varor tilläggstull åtminstone för närvarande vore det lämpligaste sättet att förekomma befarade missbruk genom borttagande eller utbytande å frilagret af emballagen, återstode det att tillse hvilka varor, som i så fall borde åsättas dylik tull, samt tullsatsens storlek. Att uppgöra ett ur alla synpunkter tillfredsställande förslag i berörda hänseende vore naturligt nog förenadt med svårigheter, då de olika varorna kunde införas förpackade på en mångfald olika sätt, och hänsyn borde tagas ej allenast till bevarandet af statsverkets rätt och till förekommandet af att obehörig fördel bereddes vissa importörer, utan äfven dertill att frilagersinstitutionen ej onödigtvis betungades. Det förslag till tilläggstariff, hvilket packhusinspektionen i Stockholm afgifvit och hvilket biträdts af tull-

kammaren och packhusinspektionen i Malmö, hade embetsverken tagit under granskning och dervid funnit, att samtliga deri upptagna artiklar vore sådana, som i en blifvande tilläggstariff borde intagas med de af inspektionen föreslagna tullsatser. Embetsverken ansåge emellertid, att beträffande ytterligare några andra artiklar all fara för ett eventuelt missbruk af frilagersrätten ej syntes vara utesluten samt att försigtigheten derför bjöde, att äfven dessa artiklar i tilläggstariffen upptoges med förhöjda tullsatser.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt hemstälde embetsverken, som till fullo insåge vigten och betydelsen af frilagersinstitutionens införande i Sverige, att, derest nämnda institution komme till stånd, vissa varor, som nu vid tullbehandlingen uppvägdes med askar, omslag, inlägg m. m., skulle, till förekommande af befarade missbruk genom utbytande eller borttagande på frilagret af utländska varuemballage, vid förtullning från frilager åsättas en tilläggstull; och föresloge embetsverken derför, att nedannämnda varor, då desamma vid förtullning från frilager uppvägdes oemballerade eller endast i pappersomslag, skulle draga följande förhöjda tullsatser:

Album eller delar deraf	1	kg.	kronor	2: 25
Askar och dosor:				
af sammansatta eller, såsom arbetade, ej specificerade ämnen	1	„	„	1: 20
Bijouterivaror, af annat ämne än guld eller silfver, enkla eller sammansatta	1	„	„	2: 50
Blommor:				
naturliga, afskurna, friska eller torkade, ej specificerade, till prydnad användbara, lösa eller sammanbundna blommor	1	„	„	7: —
konstgjorda, af tyg, papper, halm, fjäder eller andra dylika ämnen	1	„	„	22: —
delar till konstgjorda blommor	1	„	„	7: —
Etuis, med eller utan tillbehör, af sammansatta eller, såsom arbetade, ej specificerade ämnen	1	„	„	2: 50
Galanterivaror, ej specificerade, af sammansatta eller, såsom arbetade, ej specificerade ämnen	1	„	„	2: 50
Hudar och skinn:				
konstgjordt fjäderpelsverk	1	„	„	9: —

Instrumenter:			
optiska, derunder inbegripna kikare, glasögon och infattade optiska glas af alla slag; barometrar, manometrar och termometrar	1 kg.	kronor	2: 50
musikaliska:			
accordion eller delar deraf	1 „	„	1: 20
Knappar, ej specificerade:			
af silke, ensamt eller i förening med annat material	1 „	„	2: 50
af sammansatta eller, såsom arbetade, ej specificerade ämnen, med undantag af knappar, i hvilka silke ingår	1 „	„	1: 25
Knifvar:			
rak- och penn-	1 „	„	3: 50
Leksaker, alla slag, utan afseende å materialet, äfvensom delar dertill	1 „	„	2: 50
Metaller och ej specificerade arbeten deraf:			
A. Bly:			
arbetadt:			
andra arbeten:			
förgylda eller försilfrade	1 „	„	1: 80
C. Jern och Stål:			
andra, ej specificerade och till Jernvägsmateriel eller Maskiner, Redskap och Verktyg ej hänförliga jern- och stålvaror: förgylda eller försilfrade	1 „	„	1: 20
D. Koppar och deraf med zink, tenn eller annan oädel metall framstälda legeringar, såsom messing, brons, nysilfver, britanniametall m. fl.:			
arbetad:			
andra arbeten:			
förgylda eller försilfrade	1 kg.	kronor	1: 80
H. Tenn:			
arbetadt:			
andra arbeten:			
förgylda eller försilfrade	1 „	„	1: 80
I. Zink:			
arbetad:			
andra arbeten:			
förgylda eller försilfrade	1 „	„	1: 80

Papp-, Pappers- och Pappersmassearbeten, ej specificerade:			
lackerade, bronserade, förgylda eller försilfrade	1 kg.	kronor	2: 50
Plymer:			
oarbetade	1 „	„	20: —
arbetade	1 „	„	45: —
Portföljer:			
af hel- eller halfsiden	1 „	„	5: —
andra slag	1 „	„	1: 50
Saxar:			
andra slag:			
polerade:			
af mer än 15 cm. längd	1 „	„	2: 50
af 15 cm. längd och derunder	1 „	„	5: —
Solfjädrar:	1 „	„	5: 50
Ur:			
vägg- och studsare- i foder, äfvensom urfoder, lösa:			
af metall, alabaster eller porslin	1 „	„	1: 80
lösa eller oinfattade verk till vägg- eller studsareur, äfvensom delar af ur, ej specificerade	1 „	„	1: 25

Att bland målsmännen för affärslifvet i vårt land råder och redan länge rådt en liflig önskan, att åt handeln och industrien måtte beredas de förmåner, som äro förenade med rätten att använda den form af tullupplag, som benämnes frilager, är en känd sak. Att så skall vara ligger i viss mån i sakens natur, och behofvet för affärsrörelsen af ett tullupplag under de friare former, som kännetecknа frilagret, är i öfrigt vitsordadt genom de tid efter annan upprepade framställningarna i ämnet från de mest auktoriserade korporationer och enskilde affärsmän. Den genomgående tanken i dessa framställningar har varit den, att svensk handel och industri måste, så länge sagda förmåner icke medgifvas dem, känna sig intaga en missgynnad ställning i konkurrensen med de länder, i främsta rummet våra grannländer, Norge och Danmark, hvilkas affärsrörelse åtnjuter de ifrågavarande lättnaderna eller med dem närbeslägtade. Då det alltid legat och bort ligga det allmänna om hjertat att i möjligaste mån söka för svensk

handel och industri underlätta konkurrensen med andra länders, skulle det kunna synas egnadt ingifva förvåning, att frilagersinstitutionens införande hos oss hittills utgjort föremål för så mycken tvekan, en tvekan, som funnit sitt uttryck i de knappa majoriteter, hvarmed, på sätt af den utaf komitén lemnade historik framgår, de vid olika riksdagar framstälda förslagen om frilagrets införande inom kamrarna bifallits eller afslagits. Förklaringen till detta förhållande ligger emellertid deruti, att med frilagersinstitutionen åsyftas vinnandet af två, sinsemellan rätt olika ändamål, af hvilka det ena icke blott icke varit egnadt att ingifva betänklighet, utan fastmera från alla sidor erkänts vara värdt att befordras, medan deremot det andra varit föremål för delade meningar.

Den första af frilagrets båda uppgifter, eller den, hvars vigt och betydelse jag tillåtit mig beteckna såsom oomtvistad, är dess funktion att tjena såsom häfstång för transit- och exporthandeln. Ingen kan betvifla, att icke den rörelse måste lända landet till nytta, som består deruti, att varor i stora partier införas till frilagret för att i mindre poster spridas till konsumtionsorter i främmande land, eller deruti att inom frilagret för export tillverkas sådana varor, för hvilkas bearbetande helt eller delvis erfordras utländska råämnen eller halffabrikat. Om frilagrets uppgift inskränkt sig till den nu angifna, är det antagligt, att denna form af tullupplag redan längesedan skulle varit hos oss införd, men då frilagret äfven afser att åt affärsmän, som idka handel med eller eljest i sin rörelse använda utländskt tullpligtigt gods, bereda vissa fördelar vid afsättningen inom landet af detta gods, har man, under erkännande af frilagrets nytta för dessa affärsmän, befarat, att sagda fördelar för affärsmännen komme att motvägas af vissa olägenheter för det allmänna eller för de affärsmän, som icke vore i tillfälle att begagna sig af frilager. I fråga om de sålunda mot frilagersinstitutionen rigtade anmärkningar tillåter jag mig hänvisa till hvad jag ofvan ur komiténs betänkande återgifvit. Beträffande den bland dessa anmärkningar, som torde få anses vara den vigtigaste, eller att genom medgifvandet att anlita frilager tullinkomsterna skulle minskas samt det skydd för vår industri, som afsetts med vissa nu gällande införseltullar, komma att äfventyras, går jag att strax yttra mig. Hvad angår öfriga anmärkta olägenheter, kan jag ej annat finna än att dessa i allt väsentligt komme att förebyggas genom de åtgärder, som af komitén föreslagits i syfte *att* förbjuda användning inom frilagret till förtäring eller eljest till personligt bruk af andra än inhemska samt utländska tullfria eller vederbörligen förtullade varor, *att* genom stränga kontroll-

föreskrifter förebygga tillfällen till smuggling från frilagret, *att* förbjuda anläggning och drifvande af boktryckeri inom frilager, *att* förbjuda att å frilager idka försäljning af eller minuthandel med varor från bod eller annat upplagsställe samt *att* förbjuda intagande å frilager af spanmål samt bränvin och sprit. Och likaså finner jag hvad komitén i öfrigt anfört till bemötande af anmärkningarna mot frilagersinstitutionen vara af beskaffenhet att på ett öfvertygande sätt ådagalägga, att desamma icke äro af den vigt och betydelse, att de böra förhindra sagda institutions införande.

Den väsentligaste anmärkningen mot frilagersinstitutionen synes mig hafva varit den nyss antydda, att en minskning i tullinkomsterna och ett äfventyrande af det med införseltullarna afsedda skyddet för vår industri skulle kunna befaras komma att inträda genom medgifvandet att anlita frilager, på sådant sätt nemligen, att för de varor, vid hvilkas förtullning vigtafdrag ej finge ske för omslag, inlägg m. m., en del af de afsedda tullafgifterna skulle kunna undgås derigenom, att godset å frilagret befriades från detta emballage och fördes till förtullningslokalen utan något eller med allenast ett mycket lätt omslag. Giltigheten af denna anmärkning har af komitén erkänts, dock icke såsom en anmärkning mot frilagersinstitutionen sjelf, utan så att förstå, att den borde föranleda till ändrade bestämmelser i tulltaxan, så vidt anginge de rubriker, som af anmärkningen drabbades. I sådant afseende har komitén såsom sin åsigt uttalat, att sådana ändringar borde vidtagas i tulltaxan, att, jemte borttagande vid vissa rubriker af vid dem meddelad föreskrift, att vid varans förtullning afdrag ej finge göras för vigt af omslag, askar, inlägg m. m., tullsatserna vid dessa rubriker erhölle en motsvarande förhöjning, och har komitén, till upplysning om hvilka förändringar i tulltaxan, som häraf skulle föranledas, öfverlemnat en af öfverinspektoren och tullförvaltaren vid packhusinspektionen i Stockholm utarbetad promemoria i ämnet. Den af komitén sålunda ifrågasatta åtgärden har emellertid varit egnad att väcka icke ringa betänklighet. Omförmälda promemoria utvisar, att de varuslag, om hvilka här är fråga, äro ganska många till antalet — icke mindre än 84 stycken — och delvis af icke ringa betydelse, och då härtill kommer, att omslagens vigt beräknas i allmänhet ingå i nu ifrågavarande varors bruttovigt med omkring 20 à 25 procent och lägst med 5 procent, med hvilka procenttal nuvarande tullsatser alltså vid öfvergång från brutto- till nettoförtullning skulle höjas, inses lätteligen, att här vore fråga om en ganska omfattande omarbetning af tulltaxan. Oafsedt att bruttoförtullningens förändring till nettoförtullning är en

grannlaga sak, som icke gerna kan aflöpa utan äfven reella förändringar i tullen för vissa varor, är att märka, att bruttoförtullningen föreskrifvits i syfte att vinna enkelhet och snabbhet vid expeditionen och att man således genom den af komitén ifrågasatta anordningen skulle för ett stort antal artiklar uppoffra de fördelar i tullteknisk hänseende, man velat vinna genom det föreskrifna förtullningssättet. Med skäl har man stält sig tveksam inför denna konseqvens af frilagersinstitutionens införande.

De antydda betänkligheterna synas mig emellertid varda undanröjda, derest man, på sätt kommerskollegium och generaltullstyrelsen i sitt ofvan omförmälda underdåniga utlåtande af den 4 sistlidne november förordat, inskränker de åtgärder, som afse att förebygga missbruk genom varornas ompackning i frilagret, till att omfatta endast de varor, som faktiskt införas öfver ett frilager, d. v. s. om man, i stället för att vidtaga ändringar i tulltaxan i syfte att i ett stort antal fall utbyta bruttoförtullning mot nettoförtullning, inskränker sig till att ålägga vissa varor, som enligt tulltaxan förtullas efter bruttovigt, en särskild tilläggsafgift, då de öfver frilager införas oemballerade eller endast i pappersomslag. Man undviker nemligen härigenom att, för möjliggörandet af frilagersinstitutionens införande, vidtaga omfattande rubbningar i tulltaxan, hvilka naturligen komma att återverka på mångahanda af sagda institutions tillkomst alldeles oberoende förhållanden. Härtill kommer att det antal artiklar, för hvilka, enligt embetsverkens förslag, vid införsel öfver frilager skulle utgöras tilläggstull, är betydligt lägre än antalet af de artiklar, för hvilka, enligt den vid komiténs betänkande fogade promemoria, tullsatserna skulle förändras. Detta beror, enligt hvad jag inhemtat, i väsentlig mån derpå, att ett icke ringa antal artiklar, hvilka enligt tulltaxan förtullas efter bruttovigt, redan nu såsom regel införas utan eller med endast helt lätt emballage, hvarför särskild anledning att ålägga dem tilläggsafgift vid införsel öfver frilager icke förefinnes. Skulle emellertid visa sig, att vid införsel öfver frilager af en eller annan artikel, hvilken icke finnes upptagen i embetsverkens förslag, missbruk framdeles skulle yppa sig, kan rättelse lätt ske genom ökning af antalet artiklar, för hvilka tilläggstull skall utgöras. I alla händelser synes mig skäl icke förefinnas att för möjligheten af missbruk i ett eller annat fall, missbruk, hvilka lätt kunna hämmas, förvägra vår handel och vår industri stödet af en institution, hvaraf de enligt deras mest kompetente målsmäns mening äro i behof för att med framgång upptaga konkurrensen med utlandet.

Tilläggsafgiften torde, på sätt ock embetsverken föreslagit, lämp-

ligen böra sammanslås med den i tulltaxan stadgade tullafgiften till *en* afgift.

De af kommerskollegium och generaltullstyrelsen vid komiténs förslag till förordning om frilager gjorda erinringar finner jag grundade, och har jag, som i öfrigt i hufvudsak icke funnit något att erinra vid samma förslag, låtit, med ledning af berörda erinringar, utarbeta nytt förslag till författning i ämnet.

Sedan detta författningsförslag blifvit af departementschefen uppläst, yttrade departementschefen vidare:

Hvad härefter vidkommer frågan om frihamnsinstitutionen, innefattas den af Riksdagen begärda utredningen rörande möjligheten och lämpligheten af frihamnsanläggningar i Sverige uti den hithörande afdelningen af komiténs betänkande. Helt visst torde icke mer än en mening råda derom, att tillkomsten af en eller flere frihamnar i vårt land skulle bereda landets handel och industri och icke minst dess sjöfart en så kraftig häfstång till vidare utveckling, att staten bör i möjligaste mån befordra realiserandet af dylika företag, der de ekonomiska förutsättningarna för deras tillblifvande visas förefinnas. Under obetingadt erkännande häraf är jag likväl ense med kommerskollegium och generaltullstyrelsen, då de i sitt öfver komiténs förslag afgifna underdåniga utlåtande såsom sin åsigt uttala, att det icke kan anses lämpligt att i detta ämne meddela en för frihamnar i allmänhet gällande författning, utan att frågan härom bör i hvarje särskildt fall pröfvas och bestämmelser meddelas, lämpade efter den ifrågakomna platsens läge och lokala förhållanden. En annan mening har uttalats af handels- och sjöfartsnämnderna i Stockholm och Göteborg samt en af stadsfullmägtige i Malmö tillsatt komité, hvilka i här förut omförmälda, till Eders Kongl. Maj:t ingifna petitioner förmält sig anse fruktlöst att söka få frihamnar till stånd, med mindre de allmänna vilkoren för frihamnars anläggande förut blifvit vederbörligen kungjorda, och derför i underdånighet anhållit, att Eders Kongl. Maj:t måtte vidtaga åtgärder för fastställande och kungörande af de allmänna vilkor, under hvilka frihamnar måtte kunna inom riket inrättas. Då det emellertid af ingen lärer kunna betviflas, att icke, derest inom någon ort intresset för åvägabringande af en frihamn skulle visa sig så lifligt, att utsigt till realiserandet af ett dylikt företag förefunnes, statsmagterna på gjord framställning skola meddela de bestämmelser, som i tullteknisk hänseende skola varda normerande för företaget, och tvifvel icke heller lärer kunna råda derom, att dessa bestämmelser i hufvudsak skola blifva af det i komiténs författningsförslag angifna innehåll, ehuru i detaljerna vissa afvikelser, särskildt

med hänsyn till olika lokala förhållanden, antagligen komma att ega rum, har jag svårt att inse, att den ovisshet, som sålunda måste komma att råda rörande vissa tulltekniska detaljer i frihamnslagstiftningen, skulle vara af den betydelse, att den skulle förmå lägga hinder i vägen för realiserandet af ett eljest lifskraftigt frihamnsprojekt. Väl fattar jag deremot, att då, såsom komitén framhållit och ostridigt torde vara, en bestämd förutsättning för möjligheten att åstadkomma frihamnar är statens medverkan under formen dels af lättnader i de å sjöfarten hvilande afgifter, dels af aflöning åt erforderlig tullpersonal, dels af lån eller statsbidrag för frihamnars anläggning, det skulle vara af väsentlig vigt för kommun eller bolag, som vill anlägga frihamn, att erhålla kännedom om de förmåner, som det allmänna vill bevilja för ändamålet. Men ehuru jag antager, att staten skall i förekommande fall befinnas villig att ikläda sig vissa uppoffringar för befrämjande af ett företag af den allmännyttiga art som en frihamnsanläggning, kan det ju uppenbarligen icke ifrågakomma, att staten skulle på förhand genom allmängiltiga bestämmelser binda sig vid kostnader till obestämda belopp.

Då jag icke kan föreställa mig, att uppkomsten af frihamnar i vårt land skulle i nämnvärd mån befordras genom utfärdandet af en allmän författning i ämnet, hvilken författning tilläfventyrs komme att alldeles sakna tillämpning, och säkerligen måste vidkännas åtskilliga förändringar och tillägg, för den händelse fråga om dess tillämpning uppkommer, anser jag, på sätt jag redan erinrat, utfärdandet af en sådan ur lagstiftningssynpunkt oegentligt och äfven i öfrigt olämpligt. Rigtigast är utan tvifvel att framgå på sätt i Danmark egt rum eller att, der fråga uppkommer om anläggning af en frihamn å någon ort, på framställning af vederbörande kommun eller bolag statsmagterna, hvilka då kunna fatta sitt beslut med full kännedom om alla på frågan inverkande omständigheter, meddela de erforderliga bestämmelserna rörande frihamnsanläggningen. För visso kommer en i sådant afseende gjord framställning att kunna påräkna allt tillmötesgående.

Jag anser mig derför sakna skäl att tillstyrka Eders Kongl. Maj:t att vidtaga åtgärd för åvägabringande af allmän författning rörande frihamn.

Med åberopande af hvad jag sålunda anfört, tillstyrker jag i underdånighet, att Eders Kongl. Maj:t täcktes i nådig proposition föreslå Riksdagen att

dels antaga ofvan omförmälda förslag till förordning om frilager, hvilket under litt. — torde få biläggas dagens protokoll;

dels ock besluta, att de i kommerskollegii och generaltullstyrelsens underdåniga utlåtande af den 4 sistlidne november omförmälda varor skola, då desamma vid förtullning från frilager uppvägas oemballerade eller endast i pappersomslag, från och med den 1 januari 1901 i stället för de i tulltaxan angifna draga de i samma utlåtande föreslagna tullsatser.

Med pröfningen af de utaf komitén afgifna förslag till kungörelse angående vissa ändringar i tullstadgan den 2 november 1877 och till kungörelse, innefattande vissa ändringar i förordningen angående frilager för proviantering af fartyg i Öresund den 18 september 1874, torde få anstå, till dess sig visat, huruvida förslaget om frilagersinstitutionens införande vinner Riksdagens bifall.»

Frågan om frilager och i sammanhang dermed om kreditupplag väcktes redan år 1882 af fullmägtige för handelsföreningen i Göteborg och stadsfullmägtige i Malmö, hvilka hos Kongl. Maj:t anhöllo om vidtagande af åtgärder, ledande dertill, att nämnda institutioner blefve i Sverige införda. Efter det en komité blifvit tillsatt och häröfver afgifvit betänkande, framlade Kongl. Maj:t vid 1886 års riksdag proposition med förslag till förordning angående allmänt frilager, men frågan förföll. Sedermera har inrättande af frilager föreslagits i motioner vid riksdagarne åren 1891, 1892 och 1894. Åren 1891 och 1892 förföll frågan likaledes, men år 1894 anhöll Riksdagen, att Kongl. Maj:t måtte låta utreda, om och under hvilka vilkor frilagersinstitutionen lämpligen skulle kunna, utan uppoffringar för statsverket, här i landet införas, samt derefter till Riksdagen inkomma med de förslag till lagstiftningsåtgärder, hvartill utredningen kunde gifva anledning, äfvensom att Kongl. Maj:t ville låta verkställa utredning rörande möjligheten och lämpligheten af frihamnsanläggningar i Sverige. I anledning häraf tillsatte Kongl. Maj:t en komité, hvilken den 22

juni 1895 afgaf betänkande i ämnet äfvensom förslag till lagstiftning derom. På grundvalen af dessa förslag är den nu föreliggande propositionen utarbetad. — Då i nyssberörda komitébetänkande en fullständig framställning lemnats öfver dessa frågors föregående behandling och utgång såväl inom bevillningsutskottet som inom Riksdagen, har utskottet ansett det icke nödigt att utförligare än här ofvan skett redogöra härför, utan tillåter sig att i sådant afseende hänvisa till komitébetänkandet sid. 20—56.

Genom införande af frilager i den form förslag derom nu föreligger afses *dels* att underlätta och befordra den handel, som har till ändamål att inom landet afsätta utlandets produkter, *dels* att befrämja reexport- och transithandel, *dels ock* slutligen att bereda möjligheter för industriidkare inom landet att å frilagersområdet bedrifva tillverkning af sådana varor, vid hvilkas bearbetande eller kompletterande utländska ämnen erfordras eller hvaraf vissa delar måste hemtas från utlandet, utan att för dessa utländska ämnen behöfde erläggas tull, hvarigenom för sådan tillverkning skulle underlättas att kunna genom export vinna afsättning af dess alster.

Hvad först beträffar importhandeln, är det tydligt, att väsentliga fördelar skulle beredas densamma genom frilagersinstitutionen. Importören skulle nemligen vara befriad från att erlägga tull för varan, innan den från frilagret uttoges; han skulle ega å frilagret fritt förfoga öfver godset, ompacka det i andra emballage eller helt och hållet befria det från sådant samt sortera, dela och bearbeta detsamma efter godtfinnande; han skulle kunna å frilagret upplägga och för allmänheten förevisa stora sortiment af utländska varor, hvarigenom dessas afsättning inom landet skulle betydligt underlättas, och slutligen skulle han vinna den afsevärda fördelen, att hans risk minskades, i det att han, i händelse en vara icke kunde säljas till den myckenhet, som införts, kunde återutföra varan utan afsevärdt större kostnad än returfrakten. Detta gäller icke endast partihandeln med manufaktur- och lyxvaror, utan äfven åtskilliga andra varuslag. Nämnda fördelar torde dock ej komma handeln i dess helhet till godo och skulle i andra afseenden medföra högst skadliga verkningar. Det ligger i sakens natur, att, om de med frilagersinstitutionen afsedda fördelarne skola vinnas, denna institution kommer till användning endast för affärer i stor skala och således, med undantag för ett eller annat fall, varder inrättad allenast på några få större platser inom landet, och äfven å dessa platser skulle frilager sannolikt komma att användas endast af kapitalstarka affärsmän. I förhållande till dessa komme derför de affärsmän, som

drifva mindre partihandel, i en alltför ogynsam ställning genom ökad svårighet att bestå i konkurrensen med de sålunda gynnade större affärsmännen. För minuthandeln skulle i detta hänseende beredas ännu större svårigheter. Enligt förslagets 16 § får väl inom frilagret ej idkas försäljning af varor från bod eller annat upplagsställe, der varorna finnas upplagda eller der prof derå förevisas, genom hvilket stadgande naturligtvis afsetts att förhindra, att de handelsidkare, som begagna sig af frilager, skulle genom lättheten att å frilagret afsätta sina varor till billigare pris komma i en alltför gynsam ställning gent emot andra handelsidkare. Äfven af dem, som äro lifligt intresserade för frilagersinstitutionen, har medgifvits, att ett sådant förbud måste förefinnas. Tydligt är dock, att ett dylikt förbud icke kan göras effektivt, utan lätteligen kan kringgås, derest rättighet medgifves att från frilager uttaga varor till inhemsk förbrukning. Äfven om upptagande af order å sjelfva frilagret kan förhindras, kan en försäljning i allt fall ega rum till och med i de minsta qvantiteter, i det att den, som å frilagret utvalt någon vara bland ett derstädes upplagdt sortiment, sedermera kan hos varuegaren eller dennes agent reqvirera den önskade varan, hvarefter denna från frilagret uttages och förtullas samt tillställes kunden. Ej heller kan ett eventuelt förbud för andra än frilagershafvaren eller dennes biträde att besöka frilagret i detta afseende göra till fyllest, enär ett sådant förbud icke behöfde föranleda till annat, än att proflager å varorna hölles tillgängligt för allmänheten å något kontor utom frilagret i stället för inom detsamma. Dylika förfaranden kunna tydligen icke förhindras, och verkningarne deraf blifva i hufvudsak desamma som om detaljhandel å frilagret egt rum. Det lägre pris, hvartill utländska varor från frilager skulle kunna försäljas, skulle verka tryckande å såväl den inhemska detaljhandeln som industrien inom landet, och det tullskydd, som blifvit industrien beredt, skulle i väsentlig mån förlora sin verkan. Det vore i sjelfva verket att flytta den utländska konkurrensen in på lifvet, att för utländske köpmän och industriidkare — hvilka väl ej skulle ega rätt att sjelfva här i landet inrätta frilager, men lätteligen kunde härstädes för vinnande af dylik förmån anlita svenska undersåtar såsom ställföreträdare — bereda tillfälle att för utländska varor vinna afsättning på förmånligaste vilkor inom vårt land, hvars industri i följd af naturliga förhållanden icke kan utan tillbörligt skydd bestå i konkurrensen med de stora industriländernas. Denna omständighet har såväl i komiténs som i Kongl. Maj:ts förslag beaktats i fråga om jordbruksnäringen, i det att förbud meddelats mot att å frilager intaga spanmål. Ett medgifvande att

anlita frilagren derför skulle, enligt hvad komitén yttrat, kunna minska afsättningstillfällena för den svenska spanmålen och nedtrycka prisen derå för våra jordbrukare äfvensom under vissa förhållanden bereda tillfälle till för statsverket förlustbringande spekulationsaffärer. Det synes emellertid svårt att inse, hvari skilnaden skulle bestå mellan, å ena sidan, den fara för jordbruksnäringen, som sålunda medgifvits förefinnas, i händelse spanmål finge å frilager intagas, och, å andra sidan, den nedtryckning af priset, som skulle tillskyndas svensk industri derigenom, att utländska industrialster på enahanda sätt finge intagas å frilager samt derifrån vid behof föras ut i den svenska marknaden och täfla med de svenska tillverkningarna. Det är påtagligt, att, om frilagersinstitutionen i den föreslagna utsträckningen skulle införas, detta skulle lända den svenska industrien till ej obetydlig skada; men hvarje åtgärd, som försvagar vår industri, återverkar menligt på det svenska jordbruket. Detta har nemligen genom industriens uppblomstring inom landet och den deraf föranledda ökade inhemska konsumtionen erhållit ökad och förmånligare afsättning af sina alster, och i samma mån som industrien hämmas i sin utveckling, måste derför jordbruksnäringen inom landet lida genom minskad afsättning och genom lägre pris å dess alster. Slutligen må ej heller lemnas oanmärkt, att den skadliga verkan på vår industri, som inrättande af frilager sålunda medför, måste framkalla anspråk på ökadt skydd för densamma och således väcka till lif förnyade tullstrider.

Till förekommande af det missförhållandet, att importörer skulle begagna sig af frilagersrätten för att genom borttagande eller utbytande å frilagret af de utländska emballagen till sådana varor, å hvilka tullen beräknas efter bruttovigt, undandraga sig större eller mindre del af den för dylika varor fastställda tullen och derigenom bereda sig oberättigade fördelar, har komitén ifrågasatt borttagandet vid vissa rubriker i tulltaxan af nu gällande föreskrift, att vid varans förtullning afdrag ej må ega rum för vigt af omslag, askar, inlägg m. m. samt en motsvarande höjning i tullsatserna, och har packhusinspektionen i Stockholm på uppdrag af komitén utarbetat en promemoria angående de förhöjningar i tullsatserna, som i sådant fall skulle erfordras för att förekomma minskning i tullinkomsterna, hvilken promemoria finnes bifogad komiténs betänkande. Kongl. Maj:t har emellertid i enlighet med kommerskollegii och generaltullstyrelsens hemställan i stället föreslagit, att vid förtullning från frilager af vissa varor, som nu förtullas efter bruttovigt, dessa skola, då de uppvägas oemballerade eller endast i pappersomslag, beläggas med tilläggstull. Ehuru packhusinspektionens

omförmälda promemoria upptager icke mindre än 80 varuslag, för hvilka en tullförhöjning under angifna förutsättning borde stadgas, hafva emellertid i Kongl. Maj:ts förslag, som här ofvan finnes intaget, upptagits allenast 30 varuslag. Detta beror, enligt hvad chefen för finansdepartementet vid ärendets föredragning inför Kongl. Maj:t yttrat, i väsentlig mån derpå, att ett icke ringa antal artiklar, hvilka enligt tulltaxan förtullas efter bruttovigt, redan nu i regel införas utan eller med endast helt lätt emballage, hvarför särskild anledning att ålägga dem tilläggsafgift vid införsel öfver frilager icke förefunnes. Det är dock enligt utskottets åsigt att befara, att vid införsel öfver frilager af åtminstone en del af de i Kongl. Maj:ts förslag ej upptagna artiklarne ett sådant oberättigadt tillvägagående, hvarom nu är fråga, skulle kunna ega rum till förlust för statsverket och till förminskande af det skydd, som med tullarne varit afsedt att bereda inhemsk industri. Att så skulle kunna ske, synes ock chefen för finansdepartementet hafva befarat, hvilket framgår af hans yttrande, att, om det skulle visa sig, att vid införsel öfver frilager af en eller annan artikel, för hvilken tilläggstull icke blifvit satt, missbruk framdeles skulle yppa sig, rättelse kunde ske genom ökning af antalet artiklar, för hvilka tilläggstull skall utgöras. Innan sådana rättelser hinna verkställas, kunna emellertid skadliga verkningar inträda, hvilket, likasom ock utsigten att hafva dylika frågor ständigt på dagordningen, är egnadt att väcka ej ringa betänklighet.

För vinnande af öfversigt angående införseln till Sverige af de artiklar, för hvilka Kongl. Maj:t föreslagit tilläggstull vid förtullning från frilager, har utskottet ansett lämpligt att utarbeta en tabell, hvilken är fogad vid detta betänkande och till hvilken utskottet alltså hänvisar.

Äfven om frilagersinstitutionen i den form, hvarom nu talats, skulle medföra fördelar för vissa affärsmän, så äro likväl de olägenheter, som, enligt hvad ofvan framhållits, skulle af samma institution blifva en följd, af så afsevärd betydelse, att utskottet icke kan tillstyrka inrättande af frilager med rättighet att derifrån införa varor till inhemsk förbrukning, helst som importen under de senaste åren varit i ständigt stigande och således icke synes vara i behof af ytterligare lättnader.

Utskottet öfvergår härefter att yttra sig om den del af frågan, som rör frilagersinstitutionen, såvidt den afser att befrämja export af sådana varor af inhemsk tillverkning, i hvilka ingå jemväl ämnen af utländskt ursprung. I sådant afseende har framhållits, att det vid fabrikationen af vissa varor skulle vara af stor betydelse att kunna å frilagret använda utländska ämnen utan att tull för desamma

behöfde erläggas. Härigenom skulle svenska fabrikanter sättas i stånd att kunna med hopp om framgång uppträda på den utländska marknaden. Detta skulle i synnerhet gälla om åtskilliga industrigrenar, för hvilka vårt land kunde erbjuda goda förutsättningar, men hvilka hittills icke varit i stånd att upptaga täflan med utlandet, till följd deraf att för fabrikatens fullbordande erfordras ämnen, hvilka måste införas från utlandet, antingen emedan de här icke tillverkas eller emedan de här betinga ett högre pris än i utlandet. Då för dessa utländska ämnen tull måste erläggas, blifver naturligtvis priset på de färdiga varorna högre, än fallet vore, om de utländska ämnena kunde tullfritt införas å frilagret och der användas för tillverkningen af de färdiga fabrikaten. Det har också af dem, som verka för införande af frilagersinstitutionen, framhållits, att denna institution skulle hafva sin största betydelse just för en sådan fabrikation af varor, afsedda för export.

Hvad slutligen angår reexport- och transithandeln, har äfven i detta hänseende framhållits, att frilagersinstitutionen skulle medföra lättnader. Några olägenheter vare sig för inhemska näringar eller för statsverket af en för sådan handel afsedd frilagersinstitution synas icke kunna uppkomma.

Utskottet, som enligt hvad ofvan sagts icke kunnat förorda inrättande af frilager i den af Kongl. Maj:t föreslagna omfattning, har dock, då utskottet anser hvarje förslag i syfte att bereda svensk industri och handel verkliga fördelar vara förtjent af beaktande, icke velat ställa sig afvisande mot inrättande af frilager såväl för reexport- och transithandel som för bedrifvandet af tillverkning uteslutande för export. Då utskottet sålunda ansett sig icke kunna i hufvudsak biträda den kongl. propositionen, har utskottet naturligtvis icke egt anledning att ingå i någon detaljgranskning vare sig af det framlagda förslaget till förordning om frilager eller huruvida de af Kongl. Maj:t föreslagna tilläggstullarne äro tillräckligt höga för att motsvara sitt ändamål.

Den uppfattning om föreliggande fråga och sättet för dess lösning, som utskottet uttalat, påkallar emellertid en fullständig och noggrann utredning samt affattande af ett författningsförslag, grundadt på de förutsättningar, som här ofvan angifvits; och utskottet hemställer fördenskull,

att Riksdagen måtte, med förklarande att den kongl. propositionen icke kunnat vinna Riksdagens godkännande, i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t låta verkställa utredning, om

och under hvilka vilkor en frilagersinstitution, afsedd uteslutande för reexport- och transithandel samt bedrifvande af tillverkning för export, lämpligen skulle kunna, utan uppoffringar för statsverket, här i landet inrättas, samt derefter till Riksdagen inkomma med de förslag till lagstiftningsåtgärder, hvartill utredningen kan gifva anledning.

Stockholm den 2 april 1900.

På bevillningsutskottets vägnar:

H. CAVALLI.

Tabellbilaga.

Införseln till Sverige af vissa

		1889
Album eller delar deraf	kilogram	19,955
Askar och *Dosor:*		
af sammansatta eller, såsom arbetade, ej specificerade ämnen	kilogram	18,327
Bijouterivaror, af annat ämne än guld eller silfver, enkla eller sammansatta	kilogram	38,264
Blommor:		
naturliga, afskurna, friska eller torkade, ej specificerade, till prydnad användbara, lösa eller sammanbundna blommor	kilogram	4,411 [1]
konstgjorda, af tyg, papper, halm, fjäder eller andra dylika ämnen	kilogram	2,674
delar till konstgjorda blommor	kilogram	377
Etuis, med eller utan tillbehör, af sammansatta eller, såsom arbetade, ej specificerade ämnen	kilogram	20,743
Galanterivaror, ej specificerade, af sammansatta eller, såsom arbetade, ej specificerade ämnen	kilogram	4,149
Hudar och *Skinn:*		
konstgjordt fjäderpelsverk [2]		— —
Instrumenter:		
optiska, derunder inbegripna kikare, glasögon och infattade optiska glas af alla slag; barometrar, manometrar och termometrar [3]	kilogram	9,796
musikaliska:		
accordion eller delar deraf	kilogram	26,398
Knappar, ej specificerade:		
af silke, ensamt eller i förening med annat material [4]	kilogram	— —
af sammansatta eller, såsom arbetade, ej specificerade ämnen, med undantag af knappar, i hvilka silke ingår	kilogram	114,811
Knifvar:		
rak- och penn-	kilogram	1,317
Leksaker, alla slag, utan afseende å materialet, äfvensom delar dertill [5]	kilogram	54,763

[1]) Den angifna qvantiteten omfattar alla under året införda naturliga blommor.

[2]) Införseln kan ej uppgifvas, enär detta varuslag i statistiken är sammanfördt med annat slag af pelsverk.

[3]) Före den 21 juni 1892 hänfördes barometrar, manometrar och termometrar under maskiner, redskap och verktyg, ej specificerade.

[4]) Varan var ej specificerad i tulltaxan före den 21 juni 1892.

[5]) Före den 21 juni 1892 äro hit hänförda endast leksaker af trä eller sammansatta ämnen.

varuslag under åren 1889—1898.

1890	1891	1892	1893	1894	1895	1896	1897	1898
17,631	15,315	14,467	17,477	9,541	6,623	4,516	7,770	2,859
21,203	23,318	20,821	12,020	12,873	13,303	12,668	13,674	16,418
38,338	32,361	26,736	24,965	28,483	31,084	35,323	38,922	40,342
3,010	3,022	2,712	2,780	3,413	3,953	5,234	6,552	8,886
3,765	5,476	4,990	1,859	1,910	2,292	2,964	3,097	2,697
273	430	769	199	135	115	254	194	339
20,593	18,463	14,015	12,169	13,531	13,956	13,946	15,829	16,452
2,639	1,825	3,483	3,893	7,631	6,827	8,821	8,040	7,919
— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —
10,219	10,433	12,358	14,907	14,004	17,183	16,413	17,239	19,386
33,872	34,046	28,178	28,314	33,607	32,901	39,850	44,910	45,836
— —	— —	447	381	565	630	736	711	934
103,209	97,945	94,849	90,605	82,117	75,595	73,198	71,996	73,280
1,409	1,591	1,156	624	616	496	730	617	705
64,330	56,956	61,511	63,304	83,489	92,172	100,775	108,289	114,890

		1889
Metaller och ej specificerade arbeten deraf:		
A. Bly:		
arbetadt: andra arbeten: förgylda eller försilfrade	kilogram	— —
C. Jern och *Stål:*		
andra, ej specificerade och till Jernvägsmateriel eller Maskiner, Redskap och Verktyg ej hänförliga Jern- och Stålvaror: förgylda eller försilfrade	kilogram	2,051
D. Koppar och deraf med zink, tenn eller annan oädel metall framstälda legeringar, såsom messing, brons, nysilfver, britanniametall m. fl.: arbetad: andra arbeten: förgylda eller försilfrade [1])	kilogram	— —
H. Tenn:		
arbetadt: andra arbeten: förgylda eller försilfrade [2])	kilogram	— —
I. Zink:		
arbetad: andra arbeten: förgylda eller försilfrade	kilogram	445
Papp-, Pappers- och *Pappersmassearbeten*, ej specificerade: lackerade, bronserade, förgylda eller försilfrade [3])	kilogram	35,319
Plymer: [4])		
oarbetade	kilogram	2,243
arbetade	kilogram	
Portföljer:		
af hel- eller halfsiden	kilogram	440
andra slag	kilogram	61,825
Saxar:		
andra slag: polerade: [5])		
af mer än 15 cm. längd	kilogram	1,053
af 15 cm. längd och derunder	kilogram	
Solfjädrar	kilogram	1,237
Ur:		
vägg- och studsare- i foder, äfvensom urfoder, lösa: [6]) af metall, alabaster eller porslin	kilogram	25,902
lösa eller oinfattade verk till vägg- eller studsareur [7]), äfvensom delar af ur, ej specificerade	kilogram	2,653

[1]) Före år 1893 äro dessa varuslag sammanförda med andra arbeten af koppar.
[2]) Före år 1893 äro dessa varuslag sammanförda med andra arbeten af tenn.
[3]) Före den 21 juni 1892 hänfördes hit alla pappersmassearbeten.
[4]) Före den 21 juni 1892 skildes ej på oarbetade och arbetade plymer.

1890	1891	1892	1893	1894	1895	1896	1897	1898
— —	— —	— —	— —	— —	— —	9	2	1
1,309	1,779	2,466	1,367	567	696	1,583	1,842	1,444
— —	— —	— —	27,658	26,848	28,607	27,008	31,500	36,830
— —	— —	— —	35	18	3	6	50	113
383	132	236	20	70	45	61	4	14
41,868	48,707	35,724	14,007	14,122	15,408	14,592	14,682	18,180
{1,699}	{1,689}	{789}	24 466	15 757	30 864	50 1,098	31 1,100	46 1,067
640 58,740	540 52,843	458 46,695	347 39,415	410 43,826	235 47,817	753 53,907	127 66,543	146 78,146
{1,034}	{1,213}	67 83	85 186	90 198	129 236	202 329	223 281	205 390
1,296	958	770	419	641	645	680	611	584
36,116	43,232	48,477	19,495	27,883	34,238	33,297	36,347	37,923
2,954	2,547	5,986	3,424	11,585	19,361	30,458	35,855	61,561

[5]) Före 1892 skiljdes ej på ifrågavarande två slag af saxar.

[6]) Före den 21 juni 1892 tullbehandlades lösa urfoder lika med det ämne, arbetadt, hvaraf de bestodo.

[7]) Före den 21 juni 1892 hänfördes hit äfven lösa verk till fickur.

Reservationer:

af herr *Fredholm*, hvilken anfört:

»Sedan frågan om inrättandet af frilager vid 1886 års riksdag förfallit, upptogs densamma åter vid riksdagarna åren 1891, 1892 och 1894. Alla tre sistnämnda gånger tillstyrkte bevillningsutskottet införandet af frilagersinstitutionen, och Andra Kammaren biföll hvarje gång utskottets hemställan, men frågan föll på Första Kammarens motstånd, ända till dess genom begge kamrarnas beslut en skrifvelse i enlighet med utskottets hemställan år 1894 kom till stånd. Då jag de nämnda åren på 1890-talet tillhört utskottet och der omfattat flertalets mening, har jag nu så mycket mindre kunnat frånträda den af mig förut intagna ståndpunkten, som denna fråga om införandet af frilagersinstitutionen sedan dess på grund af Riksdagens skrifvelse af 1894 blifvit underkastad ytterligare pröfning af en af Kongl. Maj:t tillsatt komité.

Det på grund af komiténs betänkande och embetsverkens deröfver afgifna utlåtanden utarbetade förslag, som Kongl. Maj:t nu i proposition n:o 2 för Riksdagen framlagt, afser att genom införandet hos oss af en frilagersinstitution, afpassad efter våra förhållanden, för svensk handel och industri underlätta konkurrensen med andra länders. Genom att bereda handeln fördelen af en institution, som i andra länder visat sig egnad att utan offer af något berättigadt intresse underlätta varuomsättningen vill man dels för svenska köpmän göra det möjligt att med hopp om framgång på den inhemska marknaden upptaga täflan med utlandets, särskildt med Danmarks, dels bereda lättnader för export- och transithandeln företrädesvis i syfte att derigenom befrämja afsättningen på utlandet af landets egna produkter. Ehuru den utväg att för oss underlätta konkurrensen med utlandet, som härigenom erbjudes, redan länge varit af våra affärsmän eftersträfvad och, realiserad på sätt Kongl. Maj:t nu föreslagit, icke kan anses för näringslifvet medföra några vådor, har utskottets flertal likväl icke velat, hvad importen beträffar, förorda inrättandet af frilager och sålunda afstyrkt den kongl. propositionen i denna del.

Deremot har samma utskottets flertal icke velat ställa sig afvisande mot inrättandet af frilager såväl för reexport- och transithandel som för bedrifvande af tillverkning för export. Om man nu, för att vinna något och icke förlora allt, icke skulle känna sig obenägen att ansluta sig till den af utskottets flertal omfattade mening, så utgör dock förutsättningen för ett sådant tillmötesgående, att det eftersträfvade målet, till den del det är oomtvistadt, skall kunna vinnas på den väg utskottet i det hänseendet föreslagit.

Men då utskottet under inga vilkor vill medgifva, att någon om än så ringa del af hvad som intages på ett frilager, afsedt för reexport- och transithandel samt för tillverkning för export, får i riket återinföras, vill det synas mig, som en så beskaffad institution icke skulle kunna fylla den uppgift, som med densamma åsyftas, eller den att främja exporten af landets egna tillverkningsprodukter. Man kan nemligen icke antaga, att exportmöjligheten skall på förhand kunna till sin storlek så noga beräknas, att icke understundom blir nödvändigt att inom landet söka afsättning för någon om ock ringa del af hvad som blifvit på frilagret tillverkadt. Har jag rätt i denna min uppfattning, som äfvenledes delats af utskottets mindretal, så förfaller ju den förutsättning, hvarpå ett tillmötesgående från vår sida skulle grunda sig. Med att biträda utskottets skrifvelseförslag skulle i sak icke vinnas någonting alls. Genom ett sådant tillvägagående skulle man endast hafva frivilligt afstått från att tillita den ena utvägen för att underlätta konkurrensen med utlandet = frilager för import, och hade tillika för sig afstängdt möjligheten att tillita den andra = frilager för export, hvilken senare endast skulle qvarstå på papperet såsom ett vittnesbörd om oförmågan att finna en tillfredsställande lösning af denna för landets handel och industri så vigtiga fråga.

På grund af hvad nu anfördt blifvit, har jag icke kunnat biträda den i utskottets betänkande gjorda hemställan, utan får i stället yrka bifall till det af Kongl. Maj:t i sin proposition n:o 2 för Riksdagen framlagda förslaget till förordning om frilager m. m.»;

af herrar *G. Jansson*, *Lundström*, *O. Persson* och *J. Bromée*, hvilka ansett, att utskottet bort tillstyrka bifall till den kongl. propositionen i hufvudsak;

af herrar grefve *H. E. G. Hamilton*, *Meyer* och *S. M. Olsson*, hvilka ansett, att utskottet bort tillstyrka bifall till den kongl. propositionen;

af herr friherre *von Knorring*, hvilken yttrat:

»Ehuru jag omfattar samma mening i frågan, som utskottet, eller att frilager för import af varor till inhemsk förbrukning ej bör få inrättas, men deremot sådant för reexport- och transithandel samt för bedrifvande af tillverkning för export, anser jag dock, att uttrycket »afsedd uteslutande» i klämmen borde utbytas mot uttrycket »endast afsedd», emedan det förra uttrycket mycket lätt kan föranleda den åtminstone af mig icke hyllade uppfattningen, att Kongl. Maj:t borde framlägga för Riksdagen ett sådant förslag till frilager för bedrifvande af tillverkning för export, som innehölle absolut förbud för importerande af till och med mindre öfverskott af de inom frilagret tillverkade varorna, hvilka öfverskott af någon anledning ej kunde exporteras, och af affall vid sjelfva tillverkningen, äfven om dessa öfverskott och affall blifvit före importerandet under särskilda, betryggande vilkor behandlade i tullkammare såsom utländska varor.

Om ett sådant absolut förbud blefve föreskrifvet, fruktar jag, att tillåtelsen att inrätta frilager af ifrågavarande slag ej skulle medföra något praktiskt resultat.» — samt

af herr *Petri* mot åtskilliga delar af utskottets motivering.

Herrar *af Burén* och *Wester* hafva begärt få antecknadt, att de icke deltagit i ärendets behandling inom utskottet.

STOCKHOLM, ISAAC MARCUS' BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG, 1900.